

Klimaregnskap 2016

**KLIMA
PARTNERE**
HORDALAND

3 — Introduksjon
 4 — Metode for klimaregnskap
 6 — Samlet utslipp
 12 — Individuelle regnskap
 62 — Elektrisitetens klimapåvirkning
 66 — Grunnlag for pendlertall

Trykket på Cyclus Offset et 100 % resirkulert papir hos Bodoni, et svanemerket trykkeri.

Utgiver — Klimapartnere Hordaland
 Redaktør — Helene Frihammer
 Papir — Cyclus Offset
 Trykk — Bodoni
 Bilder — Getty Images
 Design — Haltenbanken
 Utgivelsesdato — 7. juni 2017

Tid for taktskifte!

I 2016 ble den internasjonale klimaavtalen fra Paris ratifisert. Prisene på fornybar energi fortsetter å synke og vinner stadig frem i konkurransen med fossilt. Selv presidentskiftet i USA kan ikke stoppe markedskreftene og Kina og India flagger at Paris-avtalen skal overholdes. Vi har likevel svært dårlig tid. Et massivt taktskifte i klimadansen er helt nødvendig. Det gjenstår nå 20 år på å oppnå nullutslipp om global oppvarming skal holdes under 2 °C, 4 år på 1,5 °C! Klimaendringene rammer allerede og utslippene må raskt ned for å unngå ulevelige forhold for oss selv, våre barn og kommende generasjoner.

Utslippene i Norge har dessverre økt og nasjonalt klimalederskap mangler. Samtidig bobler engasjementet opp fra regioner, byer og virksomheter. Hordaland er en slik region! Mange av våre Klimapartnere har satt mål om å bli fossilfri minimum i takt med Bergen kommune og fossilfri innen 2030. Det florerer av grønne hallingkast i nettverket. Hordaland fylkeskommune og Skyss vant Zero-prisen i 2016 for høye miljøkrav i ferjeandbud, med 90 % klimagassreduksjon. Norske verft mottar nye ordre på et kritisk tidspunkt og grønne arbeidsplasser skapes. BIR kommuniserer forbilledlig med #Spisoppmaten og oppnår endring av datomerking på produkt. Atea satser på Grøn IT. Fjordkraft stiller krav til sine leverandører om klimanøytralitet innen 2019. Helse Bergen vil integrere solceller i vinduene på nye bygg. Avinor vil lede an i innføring av nullutslippsfly, hydrogenstasjoner er under etablering og vår region leder an i elbilrevolusjonen. Arbeidet i Klimapartnere-nettverkene blir dessuten lagt merke og vi har fått et nytt søsternettnettverk i Troms, og Rogaland er rett rundt hjørnet.

Tusen takk for litt av et år med fengende klimadans, dere imponerer stadig! Vi er klar for å skru opp tempoet ytterligere sammen med dere!

Helene Frihammer

Prosjektleder
 Klimapartnere Hordaland
 Bergen — mai 2017

Helene Frihammer

Gratulerer med et flott resultat for 2016!

Tusen takk til alle Klimapartnere for strålende innsats med årets klimaregnskap. Det er en rapport fullastet med gode målsetninger og tiltak, solide resultater og beste praksis eksempel. Det er all grunn til å være stolt. Klimaregnskap har blitt et brennhett tema i løpet av 2016! Kunnskap om egne utslipp er en viktig nøkkel til mer treffsikker reduksjon av klimagassutslipp og grønn samfunns- og næringsutvikling. Klimaregnskap bidrar til at man effektivt kan måle og redusere egne utslipp. Det kan brukes til å identifisere kostnadskutt, motivere ansatte, være en attraktiv arbeidsgiver, imøtekomme krav fra kunder, styrke omdømme og langsiktig konkurransekraft.

MÅLSETNING

Norge har som mål å redusere egne klimagassutslipp (ikke-kvotepliktig-sektor) med 40 % innen 2030. Utslippene har likevel økt siden 1990, samtidig som EU har redusert sine utslipp med over 20 %. Hordaland fylkeskommune har mål om 40 % utslippsreduksjon og 30 % energieffektivisering innen 2030. Bergen kommune har satt mål om «Norges grønneste by» og et Fossilfritt Bergen innen 2030. Da skal fossile utslipp fra landbasert trafikk og oppvarming av bygg være fjernet, havnen skal være elektrifisert og man har fossilfri avfallsforbrenning. Dette er et ambisiøst og tydelig mål! Vi har derfor utfordret våre Klimapartnere om å sette seg mål om fossilfri virksomhet (fossilfri transport og fossilfri energi i egne bygg) minimum i takt med Bergen kommune. Med følgende resultat for årets klimaregnskap.

NØKKELRESULTATER KLIMAPARTNERE HORDALAND 2015–2016

Samlet utslipp*

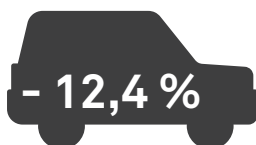
* markedsbasert metode, eks. nye partnere og pendling

Samlet utslipp*

* lokasjonsbasert metode, eks. nye partnere og pendling

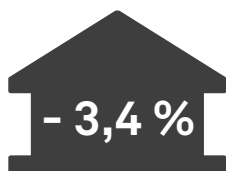
Utslipp drivstoff

Utslipp fyringsolje

Energiforbruk til oppvarming av areal*

*Kwh/m2

Fossilfrie partnere

Klimapartnere med mål om fossilfri virksomhet

Klimapartnere ikke målsatt fossilfri virksomhet

3 klimapartnere er klimanøytrale

1 Klimapartner stiller krav til leverandører om at de blir klimanøytrale innen 2019

1 Klimapartner stiller krav til leverandører om å bli fossilfri innen 2030

Metode for klimaregnskap

Informasjonen som benyttes i dette klimaregnskap stammer både fra eksterne og interne kilder, og blir omregnet til tonn CO₂-ekvivalenter. Analysen er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utviklet av «the Greenhouse Gas Protocol Initiative» - GHG protokollen. Dette er den mest anvendte metoden verden over for å måle virksomheters utslipp av klimagasser. ISO standard 14064-1 er basert på denne.

3 ANBEFALTE STEG I EGEN MILJØSTYRING

1. Måle egne utslipp.
2. Redusere klimautslippene så mye som mulig ved egne tiltak (også eventuelt kjøp av opprinnelsesgaranti).
3. Vurdere å nøytralisere gjenværende utslipp ved å kjøpe klimakvoter.

Analysen i denne rapporten er utført iht. «A Corporate Accounting and Reporting Standard Revised edition», én av fire regnskapsstandarter under GHG-protokollen. Standarden omfatter følgende klimagasser, som omregnes til CO₂-ekvivalenter: CO₂ (karbondioksid, CH₄ (metan), N₂O (lystgass), SF₆, HFK- og PFK-gasser.

Analysen er basert på «operasjonell kontroll». Det innebærer at utslippskilder som organisasjonen fysisk kontrollerer, men ikke nødvendigvis eier, inkluderes. Utslippskilder som man eier, men ikke har kontroll (f.eks. det er leietaker som rapporterer strømforbruket i scope 2, ikke utleier) inkluderes ikke.

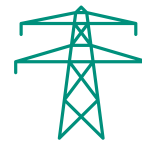
RAPPORTERING I HENHOLD TIL GHG PROTOKOLLEN

Klimaregnskapet er inndelt i tre nivåer (scopes) som består av både direkte og indirekte utslippskilder.

SCOPE 1

Obligatorisk rapportering inkluderer alle utslippskilder knyttet til driftsmidler der organisasjonen har operasjonell kontroll. Dette inkluderer all bruk av fossilt brensel for stasjonær bruk eller transportbehov (egeneide, leiede eller leasede kjøretøy, oljekjeler etc.). Videre inkluderes eventuelle direkte prosessutslipp.

SCOPE 2

Obligatorisk rapportering av indirekte utslipp knyttet til innkjøpt energi; elektrisitet og fjernvarme/-kjøling. I denne kategorien inkluderes det totale energiforbruket i arealet virksomheten benytter, uavhengig av om bygget leies eller eies av virksomheten som rapporterer.

Utslippsfaktorer som benyttes for å beregne klimautslipp på fjernvarme og kjøling er basert på spesifikk informasjon fra den enkelte produsent av fjernvarme og kjøling.

For elektrisitet er det benyttet en av to gitte metoder som i 2015 ble et krav i forhold til GHG Protokollen. Valgt metode for alle partnere sine sider kalles markedsbasert perspektiv. En forklaring av metodene står beskrevet på side 62, hvor den andre metoden, kalt fysisk (lokasjonsbasert) perspektiv også beskrives og vises for hver partner.

SCOPE 3

Frivillig rapportering av indirekte utslipp knyttet til innkjøpte varer eller tjenester. Dette er utslipp som indirekte kan knyttes til organisasjonens aktiviteter, men som foregår utenfor deres kontroll (derav indirekte). Typisk scope 3 rapportering vil inkludere flyreiser, logistikk/transport av varer, avfall, forbruk av ulike råstoffer etc. I år har flere av partnervirksomhetene gjennomført reisevaneundersøkelse og pendlertall er derfor inkludert for disse.

Oppdaterte utslippsfaktorer for avfall alle år 2013–2016, inkluderer klimapåvirkning fra transport og behandling av avfallet frem til det stadiet der det defineres som nytt produkt/ressurs. For materialgjenvinning innebærer dette at utslippet inkluderer transport frem til gjenvinningsanlegg. For restavfall inkluderes også forbrenning på grunn av at restavfall blir til ny ressurs (varme/strøm) først etter forbrenningsprosessen. Denne metodeforandringen reflekterer ny LCA-standard og viser den totale effekten av avfallsbehandlingen hvor reduserte utslipp fra bruken av ressursen som gjenvinnes ikke er inkludert (forskjell fra tidligere benyttet metode). Det kan noteres her at selve produksjonsutslippet av det som er blitt avfall ikke er inkludert. Som en effekt av metodeendringen har alle fraksjoner en klimapåvirkning (historisk) og restavfallet har økte utslipp på 87 %.

FARGEKODER OG SYMBOLFORKLARING

Klimamål har blitt satt og gjennomført.

Klimamål er under gjennomføring.

Mangler konkrete mål eller tiltak som er i tråd med målsetningene om fossilfri virksomhet innen 2030

Klimapartnere utfordres til å bli fossilfri senest innen 2030. Det oppnås ved å fase ut fossile kjøretøy og fossile kilder til oppvarming i egne bygg. Målsatt årstall oppgis inni symbolet.

Indikerer om bedriften har en grønn innkjøpsplan.

Indikerer om bedriften har plan og tiltak for avfall.

Indikerer om bedriften er miljøsertifisert.

Antall kjøretøy i virksomheten oppgis i opptil tre størrelser, der grønn er nullutslipp, gul er hybrid og sort er fossil.

Fossilfri virksomhet.

Klimanøytral virksomhet.

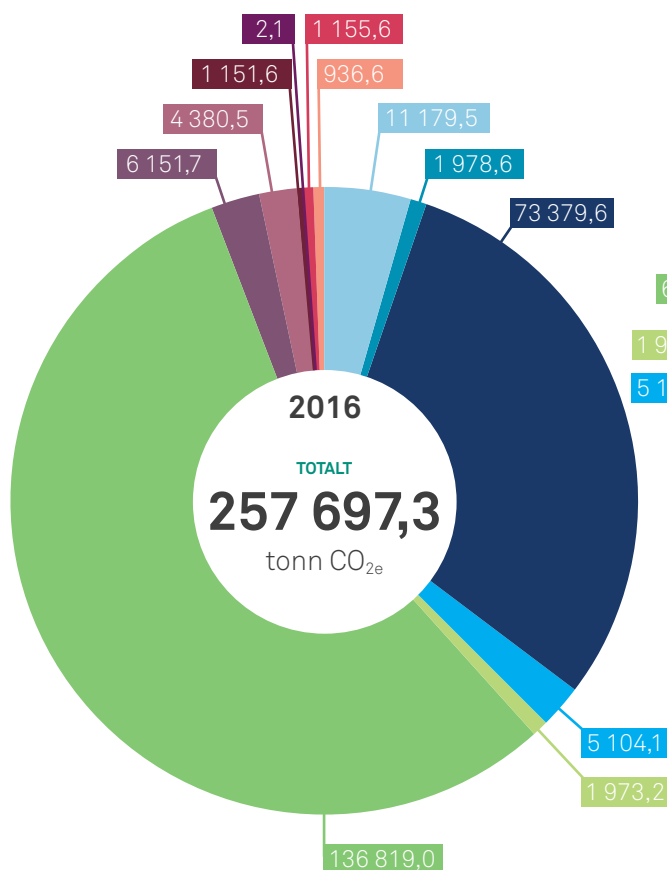
Virksomheten stiller krav til leverandører om klimanøytralitet.

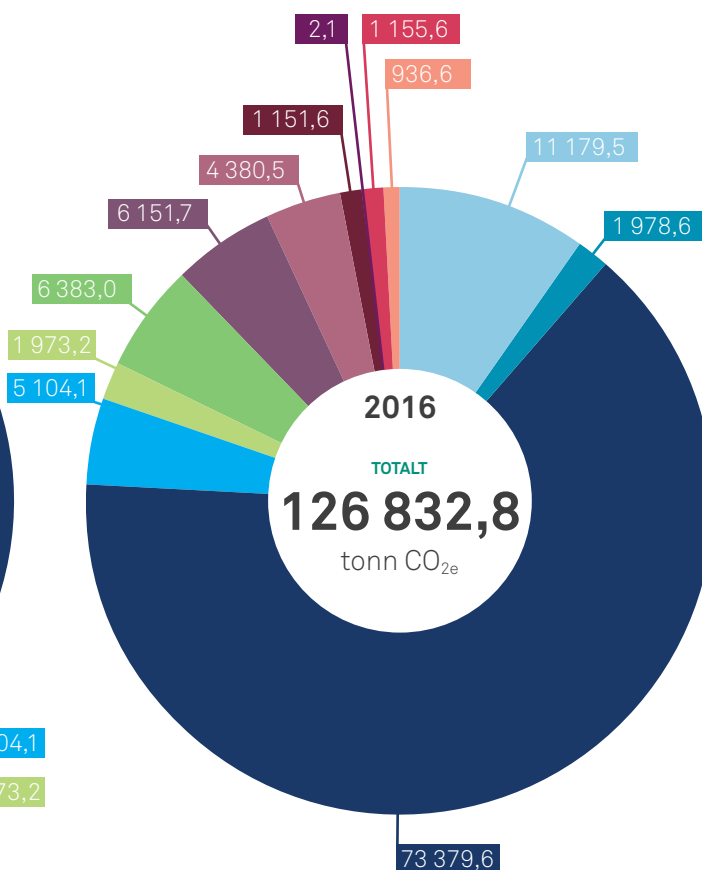
Virksomheten stiller krav til leverandører om å bli fossilfri innen 2030.

Samlet utslipp 2016

MARKEDSBASERT

LOKASJONSBASERT

SCOPE 1

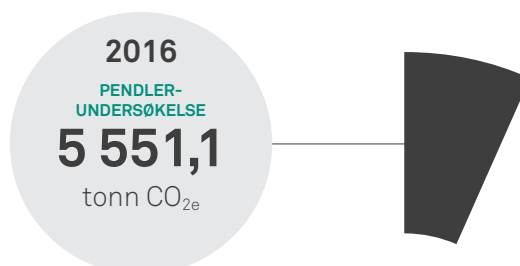
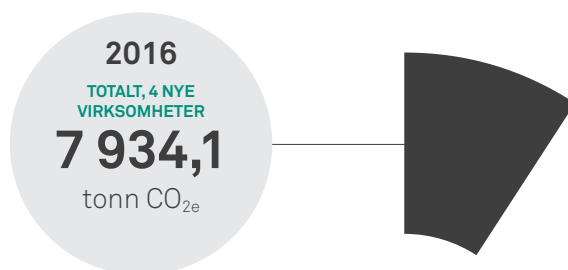
- Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)
- Fyringsolje
- Prosessutslipp
- Propan/natur-/lystgass

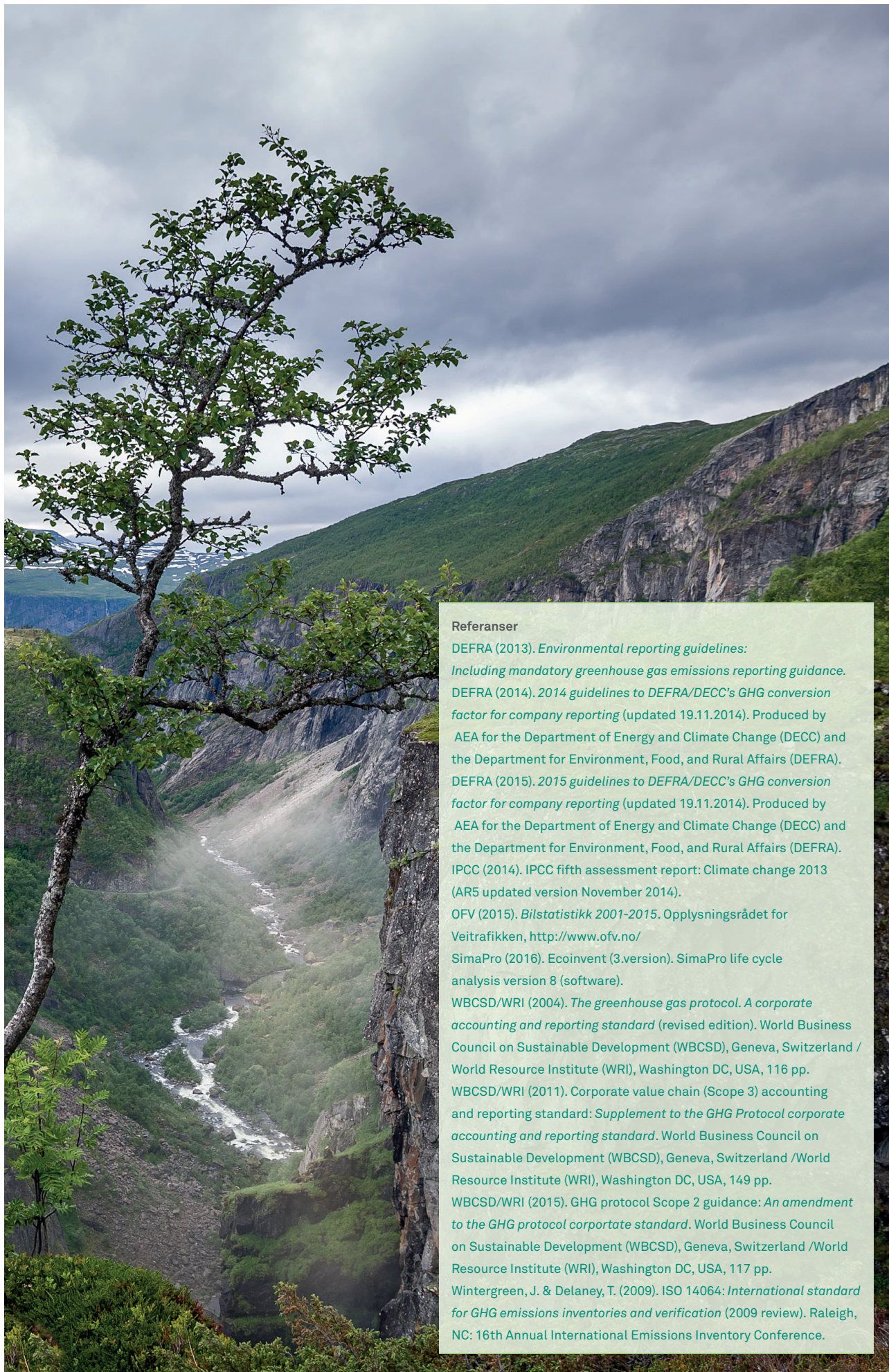
SCOPE 2

- Fjernvarme/-kjøling
- Elektrisitet

SCOPE 3

- Flyreiser
- Restavfall til forbrenning
- Km-godtgjørelse
- Andre reiser (tog/buss/taxi)
- Annet (innkjøpte varer og tjenester)
- Avfall til gjenvinning

Referanser

DEFRA (2013). *Environmental reporting guidelines:*

Including mandatory greenhouse gas emissions reporting guidance.

DEFRA (2014). *2014 guidelines to DEFRA/DECC's GHG conversion factor for company reporting* (updated 19.11.2014). Produced by AEA for the Department of Energy and Climate Change (DECC) and the Department for Environment, Food, and Rural Affairs (DEFRA).

DEFRA (2015). *2015 guidelines to DEFRA/DECC's GHG conversion factor for company reporting* (updated 19.11.2014). Produced by AEA for the Department of Energy and Climate Change (DECC) and the Department for Environment, Food, and Rural Affairs (DEFRA).

IPCC (2014). IPCC fifth assessment report: Climate change 2013 (AR5 updated version November 2014).

OFV (2015). *Bilstatistikk 2001-2015*. Opplysningsrådet for Veitrafikken, <http://www.ofv.no/>

SimaPro (2016). Ecoinvent (3.version). SimaPro life cycle analysis version 8 (software).

WBCSD/WRI (2004). *The greenhouse gas protocol. A corporate accounting and reporting standard* (revised edition). World Business Council on Sustainable Development (WBCSD), Geneva, Switzerland / World Resource Institute (WRI), Washington DC, USA, 116 pp.

WBCSD/WRI (2011). *Corporate value chain (Scope 3) accounting and reporting standard: Supplement to the GHG Protocol corporate accounting and reporting standard*. World Business Council on Sustainable Development (WBCSD), Geneva, Switzerland /World Resource Institute (WRI), Washington DC, USA, 149 pp.

WBCSD/WRI (2015). *GHG protocol Scope 2 guidance: An amendment to the GHG protocol corporate standard*. World Business Council on Sustainable Development (WBCSD), Geneva, Switzerland /World Resource Institute (WRI), Washington DC, USA, 117 pp.

Wintergreen, J. & Delaney, T. (2009). *ISO 14064: International standard for GHG emissions inventories and verification* (2009 review). Raleigh, NC: 16th Annual International Emissions Inventory Conference.

Sammendrag (markedsbasert)

SAMMENDRAG PER VIRKSOMHET (TONN CO ₂ EKVIVALENTER)								
	Totalt årlig utslipp				Endring totalt utslipp i %			
	2013	2014	2015	2016	2013–2015	2014–2015	2015–2016	
Angarde	1 346,0	695,1	408,6	532,0	- 69,6 %	- 41,2 %	30,2 %	
Asko Vest			6 734,9	5 935,3			- 12,4 %	
Asplan Viak	149,6	131,7	170,7	165,1	- 14,1 %	29,6 %	- 14,8 %	
Atea	419,9	405,9	368,0	317,5	- 12,4 %	- 9,3 %	- 13,7 %	
Avinor			9 148,8	8 700,9			- 6,9 %	
Bergen Energi	364,0	236,8	348,9	374,1	- 4,1 %	47,3 %	7,2 %	
Bergen Kommune	50 023,1	58 622,5	69 473,1	68 339,2	38,9 %	18,5 %	- 2,1 %	
BIR	65 008,8	82 011,3	80 998,0	81 542,9	25,7 %	- 1,2 %	0,1 %	
BKK	2 358,3	2 621,8	2 581,0	2 713,2	9,4 %	- 1,6 %	5,1 %	
Emisoft	99,9	53,6	7,2	6,9	- 92,8 %	- 86,6 %	- 4,2 %	
Fjordkraft			173,6	159,9			- 7,9 %	
Fylkesmannen i Hordaland	533,5	485,7	456,2	435,9	- 14,5 %	- 6,1 %	- 4,5 %	
Greenstat				24,4				
Helse Bergen HF	50 966,4	47 414,4	43 916,7	44 999,7	- 13,8 %	- 7,4 %	2,5 %	
Hordaland Fylkeskommune	30 303,2	25 659,2	26 176,3	25 905,8	- 13,6 %	2,0 %	- 1,0 %	
Hotell Augustin	723,1	678,6	34,2	468,1	- 95,3 %	- 95,0 %	> 99 %	
Hotell Terminus	681,0	65,5	71,1	61,4	- 89,6 %	8,5 %	- 13,6 %	
Høgskolen i Bergen			2 931,3	3 525,5			20,3 %	
IHM				6 567,4				
Klimastiftelsen	7,6	12,1	7,4	9,2	- 2,6 %	- 38,8 %	23,9 %	
Norsk Energi			24,3	21,3			- 12,2 %	
Sparebanken Vest	4 550,2	4 375,6	3 166,8	2 178,8	- 30,4 %	- 27,6 %	- 31,2 %	
Studentsamskipnaden på Vestlandet				826,2				
Sweco				516,1				
Universitetet i Bergen	36 157,1	32 540,5	4 163,1	3 370,6	- 88,5 %	- 87,2 %	- 19,0 %	
Sum utslipp	239 141,1	252 228,3	252 584,4	257 697,3	4,2 %	- 1,1 %		
Totalt uten de 4 nye og uten pendling			232 347,3	244 101,9	-4,4 %	- 9,2 %	- 3,2 %	

Samlet utslipp*

- 3,2 %

* markedsbasert metode, eks. nye partnere og pendling

	Endring utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp i %	Endring utslipp per omsetning ekskl. prosessutslipp i %	Endring energiforbruk til oppvarming av areal i %
	2015–2016	2015–2016	2015–2016
	62,7 %	> 99 %	8,4 %
	- 9,5 %	- 18,5 %	
	- 16,9 %	- 18,1 %	68,9 %
	0,6 %	- 13,7 %	- 1,3 %
	- 44,6 %	- 4,9 %	
	- 18,1 %	- 49,4 %	- 3,6 %
	- 2,1 %	- 5,9 %	
	0,5 %	- 3,6 %	8,1 %
	9,5 %	- 1,9 %	- 24,4 %
	27,8 %	- 11,1 %	5,9 %
	- 21,3 %	- 26,2 %	- 16,2 %
	- 5,4 %	- 9,4 %	12,7 %
	1,5 %	2,7 %	- 20,4 %
	2,8 %	- 15,6 %	- 3,1 %
	> 99 %	> 99 %	-15,1 %
	- 13,6 %	- 13,6 %	0,0 %
	12,7 %	12,8 %	6,7 %
	23,9 %	31,3 %	- 29,9 %
	- 15,4 %	- 16,6 %	0,8 %
	- 33,1 %		
	- 20,3 %	- 30,5 %	- 9,9 %
	- 9,6 %	- 7,0 %	- 3,4 %

Gjennomsnittlig sum per nøkkeltall 2015—2016

Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp, nye partnere og pendling (tCO_{2e}/ÅV)

Totalt utslipp per omsetning ekskl. nye partnere og pendling (tCO_{2e}/mill NOK)

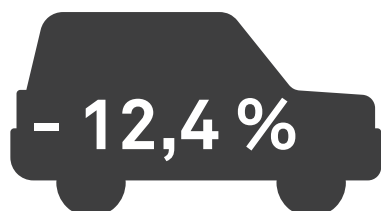

Energiforbruk til oppvarming av areal (kWh/m²)

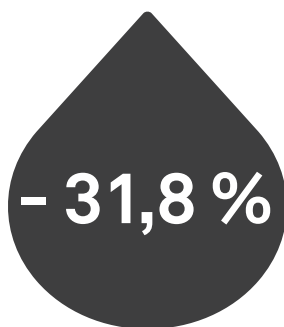
Sammendrag (markedsbasert)

SAMMENDRAG PER UTSLIPPSKILDE (TONN CO ₂ EKVIVALENTER)			
SUMMER AV TCO ₂ E	2013	2014	
Scope 1	75 420,7	91 883,1	
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	7 678,5	9 427,0	
Fyringsolje	3 695,5	2 854,2	
Prosessutslipp	58 128,0	74 835,7	
Propan/natur-/lystgass	5 941,8	4 766,2	
Scope 2	157 049,0	153 235,0	
Fjernvarme/-kjøling	9 941,8	2 397,6	
Elektrisitet Markedsbasert	147 107,2	150 837,4	
Scope 3	10 663,7	10 892,3	
Flyreiser	5 056,3	4 521,6	
Restavfall til forbrenning	3 281,0	3 895,6	
Km-godtgjørelse	1 101,3	1 321,9	
Andre reiser (tog/buss/taxi)	0,4	2,1	
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	587,6	820,8	
Avfall til gjenvinning	565,8	277,6	
Pending	71,3	52,7	
Totalsum		256 010,4	

Utslipp drivstoff

Utslipp fyringsolje

	2015	2016		PROSENTVIS ENDRING 2015–2016, UTEN NYE
		MED NYE	UTEN NYE	
	94 259,0	98 367,0	91 641,8	-2,8 %
	12 755,6	11 835,0	11 179,5	-12,4 %
	2 902,2	2 337,5	1 978,6	-31,8 %
	73 901,6	79 090,4	73 379,6	-0,7 %
	4 699,6	5 104,1	5 104,1	8,6 %
	144 340,2	139 602,6	138 792,2	-3,8 %
	2 932,0	2 011,1	1 973,2	-32,7 %
	141 408,2	137 591,5	136 819,0	-3,2 %
	13 985,2	19 727,7	19 329,2	38,2 %
	5 369,0	6 214,2	6 151,7	14,6 %
	4 264,8	4 570,5	4 380,5	2,7 %
	1 297,2	1 184,1	1 151,6	-11,2 %
	2,2	3,0	2,1	-4,5 %
	1 302,5	1 157,2	1 155,6	-11,3 %
	1 463,6	937,4	936,6	-36,0 %
	285,9	5 661,3	5 551,1	1841,6 %
	252 584,4	257 697,3	249 763,2	-1,1 %

OM VIRKSOMHETEN

Angarde AS driver utleie av næringseiendom og eiendomsutvikling i Fyllingsdalen, Bergen. Selskapet har som visjon å utvikle Spelhaugen til en Grønn by i «byen» og med det ønsker vi å transformere et industriområde til en grønn, levende og attraktiv bydel. I 2016 har vi engasjert Gehl arkitekter til å bistå med planlegging av «byen» og hvordan skape det gode liv på gateplan.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Angarde AS fikk tildelt 1 mill fra Enova i konsept-utredningstøtte i 2016 for utredning av innovative energiløsninger i bygg og områder. Utredningen skal være ferdig innen desember 2017 og Sweco er engasjert for å bistå i arbeidet.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Være selvforsynt med CO₂ nøytral elektrisitet og oppvarming ved bygging av eget energianlegg. Utbygging av området vil skje fra 2020 og 10 år fremover. Fjernvarmanlegget skal driftes på en god måte. Angarde AS har hatt fossilfri energiforsyning i alle bygg siden 2012.
- Transport: To fossile biler byttes inn i en el-bil våren 2017. I løpet av våren 2017 gjenstår dermed følgende fossile kjøretøy: en bil, en traktor og en kostemaskin. El-bil parkering vurderes. Reiser med fly skal reduseres.
- Arbeidsreiser /reisvaner: Den med lengst reisevei går over til el-bil.
- Innkjøp: Angarde AS har generelt fokus på grønt innkjøp der det lar seg gjøre. Leveranser fra catering vil reduseres for å hindre matkasting.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Angarde reklamerer med at vi skal bygge et grønt Bergen og skal utvikle den grønne by i byen. Logo og ellers markedsrettet informasjon bærer preg av natur og det grønne. Vi er nå aktiv både på nettside, facebook-side og linkedin med Angarde.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Angarde AS har sitt eget CO₂ nøytrale fjernvarmeanlegg og har konsesjon for levering av fjernvarme i Spelhaugen som i dag leveres til egen bygningsmasse.

BESTE PRAKSIS

Angarde AS ønsker vi å transformere et industriområde, Spelhaugen i Fyllingsdalen, til en grønn, levende og attraktiv bydel!

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Foretaket er pr i dag ikke miljøsertifisert.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)			7,6	20,5	169,7 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)			7,6	20,5	169,7 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	1 303,4	677,7	371,9	478,4	28,6 %
Fjernvarme/-kjøling	58,8	33,6	27,1	21,3	-21,4 %
Elektrisitet Markedsbasert	1 244,6	644,1	344,8	457,1	32,6 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	42,6	17,4	29,1	33,1	13,7 %
Flyreiser				0,4	
Restavfall til forbrenning	16,5	14,2	25,0	15,4	-38,4 %
Km-godtgjørelse					
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)				1,2	
Avfall til gjenvinning	26,1	3,2	4,1	16,1	292,7 %
Pending					
Sum utslipp	1 346,0	695,1	408,6	532,0	
Prosentvis endring		-48,4 %	-41,2 %	30,2 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	0,0	0,0	5,0	4,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	3 013,5	2 369,5	1 637,1	2 145,5	
Oppvarmet areal (m ²)	35 228,0	35 228,0	30 000,0	30 000,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	30,2	11,0	3,5	11,6	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)	-	N/A	81,7	133,0	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	85,5	67,3	53,6	68,7	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A 1 traktor, 1 kostemaskin.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

ASKO Vest er den største engrosbedriften i vest. Markedsområdet til ASKO Vest AS er fra Kvinnherad og Stord i sør til Nordfjord i nord. Vi forsyner de fleste i Hordaland og Sogn og Fjordane med mat. Vi distribuerer til dagligvarebutikker og storhusholdnings- og servicehandelskunder (hoteller, restauranter, bensinstasjoner og kiosk etc). I vårt sortiment inngår tørrvarer, frysevarer og kjølevarer inkludert rødt og hvitt kjøtt, samt melkeprodukter.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

- ASKO sin visjon og ambisjon er å bli bærekraftig og klimanøytral.
- ASKO skal være netto selvforsynt med 100 % fornybar energi (strøm).
- ASKO skal redusere energiforbruket med 20 %.
- ASKO skal bruke 100 % fornybart drivstoff i distribusjonen vår, inkludert leietransport.
- ASKO sine innkjøp av varer og tjenester til eget bruk skal være bærekraftig.
- ASKO skal optimalisere emballasje på alle varegrupper. Klimavoter skal erstatte resterende utslipp som vi ikke kan påvirke.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energieffektivisering: ASKO Vest skal redusere energiforbruket med 20 % i perioden 2015–2020.
- 100 % av ASKO Vest sitt drivstoff på egne biler skal være fornybart innen utgangen av 2020.
- Utslipp og reduksjon skal måles i kg CO₂ pr. fraktet m³ vare/retur/emballasje og lignende. ASKO Vest hadde et utslipp på 2,34 kg CO₂ pr m³ fraktet vare i 2016, mål for 2017 er 0,41 kg CO₂ pr m³ fraktet vare.
- Fossilfri parkering: Vi har etablert 16 ladeplasser for elbiler.
- Reduksjon av flyreiser: Vi benytter Skype for å redusere reisevirksomhet
- Klimavennlig mat/reduksjon av matavfall: Benytter varer som ikke kan selges i egen kantine.
- Innkjøp: ASKO Vest samtariferer henting hos våre leverandører, det vil si at vi henter hos ulike leverandører i samme område med samme bil. Det gjør at vi får betydelig høyre fyllingsgrad i hver bil som leverer varer til oss. Bestillingsintervall blir styrende i forhold til fulle biler. Innhenting vil i økende grad foregå på biler som benytter biodiesel HVO 100. Vi har de siste to årene, lagt mer av inntransporten over fra bil til bane.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Det kommuniseres internt fra direktør og mellomledere om ulike tiltak som gjøres og hvorfor vi gjør det (vår ambisjon). Det benyttes roll-ups i inngangsparti og i kantine i tillegg til informasjon på skjermer, via ASKO portalen og i tilknytning til årsmøter og ulike fagmøter.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Ansatte i ASKO kan gjennom Norgesgruppens Miljøfond søke om støtte til strømbesparende tiltak i egen bolig som f.eks. etterisolering, sentralstyring av oppvarming, varmepumper, varmegjennvinning og solenergi. Ansatte kan også søke om støtte for mer miljøvennlig transport som f.eks. støtte til kjøp av el-bil, ladbar hybrid, sykkel, el-sykkel eller periodekort for kollektivtransport.

BESTE PRAKSIS

ASKO Vest har redusert utslippet fra fossilt drivstoff på sine biler med 68 % fra 2008 til 2016. Målt med kg CO₂ per m³ transportert vare. ASKO Vest har 41 biler som kjører på biodiesel (HVO 100), og to biler som kjører på bioetanol. Vi har etablert egen fyllstasjon for HVO 100 på vårt eget terminalområde. Det blir jobbet med en løsning slik at også innleide transportører som kjører for ASKO kan benytte seg av HVO 100 fra ASKO sin fyllstasjon. I april 2017 starter arbeidet med å montere 16000 kvm med solceller på taket til ASKO Vest. Anlegget skal være klart til å tas i bruk i juli 2017. Anlegget vil ha en kapasitet på ca 1 280 000 kwh pr år.

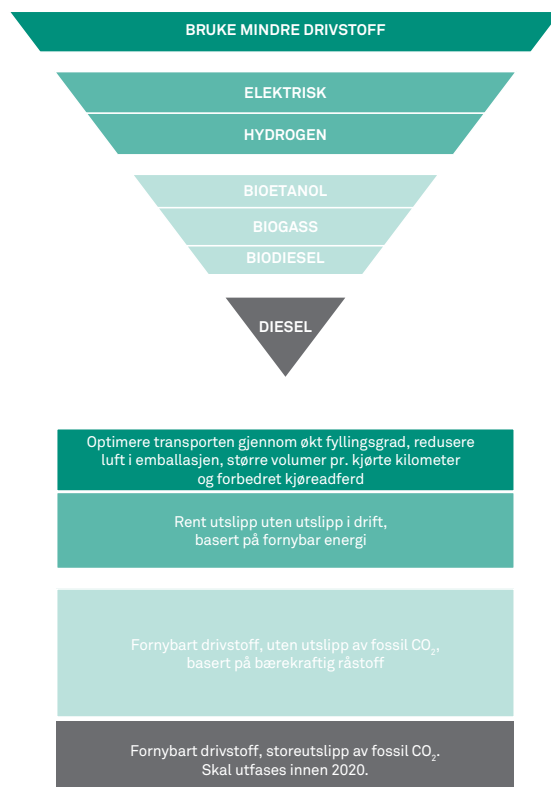
Miljøsertifisering og %-sertifisert

ISO 14001 sertifisert.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

ASKO kjøper ikke klimavoter, men velger heller å redusere utslipp og investere i energi besparende tiltak, samt produsere egen strøm.

Drivstoffhierakiet i ASKO
Våre prioriteringer

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)			3 104,3	1713,1	-44,8 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)			3 104,3	1713,1	-44,8 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)			3 559,8	3796,2	6,6 %
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert			3 559,8	3796,2	6,6 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)			70,8	426,0	292,6 %
Flyreiser			40,8	40,5	-0,7 %
Restavfall til forbrenning			20,9	29,7	42,1 %
Km-godtgjørelse			4,6	5,6	21,7 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)			4,5		-100,0 %
Avfall til gjenvinning				35,5	
Pending				314,7	
Sum utslipp			6 734,9	5935,3	
Prosentvis endring				-12,4 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk			321,0	311,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)			19 638,7	21 516,1	
Oppvarmet areal (m ²)					
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)			1,1	0,9	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)			21,0	19,1	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)					

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

^A 2 egne diesel, 12 innleide,
41 HVO 100, 2 bioetanol.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Asplan Viak er blandt Norges største rådgivende ingeniør- og arkitektfirmaer med 900 medarbeidere på 31 kontorsteder, organisert i to divisjoner: Divisjon for Plan og arkitektur, med avdelingene Plan og urbanisme, Analyse og utredning, Energi og miljø, Arkitektur og landskap. Divisjon for Bygg og infrastruktur, med avdelingene Bygg, Samferdsel, Vann og miljø, VVS og elektro.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Vår visjon for miljøarbeidet er: «Asplan Viak skal tilby bærekraftige løsninger i alle oppdrag». Asplan Viak skal bidra til bærekraftig utvikling ved å minimere negative miljøkonsekvenser av egen virksomhet, både i egen kontordrift og i oppdrag. Vi skal tilrettelegge for god miljøkvalitet i alle prosjekt, med særlig prioritet på fire områder; Integrert design, materialvalg, arealplanlegging og vann.

Bruk av klimaregnskap sikrer fokus på miljøpåvirkning. Miljøkrav i vår innkjøpspolicy påvirker underleverandører i bærekraftig retning. Asplan Viak har utarbeidet klimagassregnskap etter FNs GHG protokoll siden 2008 og rapporterer til FNs Global Compact. Vi deltar i tillegg i FoU-prosjekter for miljøvennlige løsninger.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Målene for regionen gjenspeiler områdene med høyest klimautslipp; energibruk i bygg og transport:

- Redusere bruk av fossilbasert transport i reise til/fra jobb og i tjeneste.
- Bidra til å møte bedriften sin miljøvisjon i produksjon.
- Fossilfri virksomhet innen 2020 – utfasing av alle fossilbaserte kjøretøy innen 2020.

Tiltak 2017

Transport: Gratis sykkelservice til alle, bytte ut firmabil med hydrogenbil, regulere parkering for bil

Energi: Undersøke mulighetene for solcelle på taket, ytterligere fokus på energibruk i bygg.

Avfall: Innføre «kjøttfri tirsdag» og lunsjforedrag med BIR om reduksjon av matavfall.

Innkjøp: Ved innkjøp er det satt høye miljøkrav. Forut for innkjøp skal det m.a. vurderes om det er aktuelt med gjenbruk, og hva som finnes av miljømerkede produkter i markedet. I forespørsler vurderes leverandørenes miljøprofil. I fbm. evalueringen av anskaffelsen vektlegges miljøsertifiserte leverandører fremfor leverandører som ikke kan dokumentere miljøvennlig drift.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Asplan Viak skal øke kunnskapen og bevisstheten om miljøforhold blant medarbeidere, samt oppmuntre til miljøbevarende initiativ både individuelt og på forretningsnivå. Holdningsskapende arbeid innebærer bl.a. obligatoriske nettbaserte miljøkurs for ansatte og kundemøte/seminar med miljøtema. Asplan Viak skal

aktivt publisere informasjon om miljøprogram og resultater.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Asplan Viak utvikler og tilbyr en rekke løsninger som alle bidrar til redusert klimagassutslipp, som:

- Klimavennlig områdeutvikling og konseptvalg.
- NoDig klimakalkulator for grøftefri graving.
- Klimakost – et komplett verktøy for miljøstyring.
- Miljøkalkulator for valg av reisemåter (bla brukt av NSB).
- Beregningsnøkkel for fotavtrykket til statlige virksomheter.
- Start hjemme – miljøkalkulator (brukes av IKEA).
- Utvikler miljøvaredeklarasjon for produkter EPD.
- Tidligfaseverktøy for miljøvurdering av jernbaneinfrastruktur.
- Ny innovativ løsning for håndtering av avvik i kommunal renovasjon og teknisk infrastruktur.
- Digitalisering av stål – bærekraftig og økonomisk lønnsomt.
- Ombruk av byggematerialer – et bærekraftig førstevalg.
- Overvann som ressurs.

BESTE PRAKSIS

Asplan Viak har «walk the talk»-hovedkontor i Powerhouse Kjørbo; et bygg som produserer mer fornybar energi enn det bruker over livsløpet på 60 år, medregnet energi til drift og produksjon av byggevarer, transport og avhending. Kombinasjon av energigjerrige bygninger, energibrønner og solcellepaneler gir energioverskudd. Fasade og innmat er planlagt energieffektivt. Bygget kombinerer ekstrem energiytelse med godt innemiljø, lav miljøbelastning og robuste løsninger på kommersielle vilkår, dette krever en annen tilnærming enn tradisjonelle byggeprosjekt. Nøkkelen ligger i integrerte, helhetlige løsninger som krever samhandling, spisskompetanse og helhetstenkning, gjenspeilet i teknologiske konseptvalg. Powerhouse Kjørbo er forbildeprosjekt i FutureBuilt, pilotprosjekt i ZEB, har fått Enova støtte og BREEAM Outstanding.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

ISO 14001

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	15,3	3,9	5,0	6,7	34,0 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	15,3	3,9	5,0	6,7	34,0 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	109,5	104,9	101,2	95,1	-6,0 %
Fjernvarme/-kjøling	6,9	2,7	2,1	1,6	-23,8 %
Elektrisitet Markedsbasert	102,6	102,2	99,1	93,5	-5,6 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	24,8	22,9	64,5	63,3	-27,7 %
Flyreiser	24,5	12,9	7,3	27,0	-11,2 %
Restavfall til forbrenning	0,3	0,3	1,6	1,7	6,2 %
Km-godtgjørelse		9,7	6,4	9,8	53,1 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0 %
Pending			49,0	24,6	-49,8 %
Sum utslipp	149,6	131,7	170,7	165,1	
Prosentvis endring		- 11,9 %	29,6 %	-14,8 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	73,0	76,0	78,0	80,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	327,0	305,4	296,9	313,3	
Oppvarmet areal (m ²)	2 216,0	2 216,0	2 216,0	1357,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	1,5	2,1	1,9	1,6	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	2,0	1,7	2,2	2,1	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	120,4	131,0	124,6	210,5	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

^A Hydrogenbil er bestilt og mottas når fyllestasjon er på plass i Bergen.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Atea er Norden og Baltikums ledende leverandør av IT-infrastruktur med ca 6 500 ansatte. Atea er representert i 90 byer i Norge, Sverige, Danmark, Finland, Litauen, Latvia og Estland. Atea leverer IT-produkter fra ledende leverandører og bistår kunder med spesialkompetanse innenfor IT-infrastrukturtenester. Atea er notert på Oslo Børs. www.atea.com

VISJON & AMBISJON FOR KLIMARBEIDET

Atea er en norsk IT-infrastrukturleverandør. Vår visjon, The Place to Be, reflekterer at vi ønsker å være selve kraftsenteret i vår bransje, og det naturlige valget for både ansatte, kunder og produsenter.

Med utgangspunkt i en klar visjon, tydelig strategi og satsing på fokusområdene skal Atea vokse og styrke sin stilling i markedet.

Miljøpolitikk

Vi er miljøsertifisert i henhold til ISO 14001:2004, og arbeider bevisst med miljørettet tiltak for å redusere vårt eget CO₂ utslipp. Den største ressursen vi har for å oppnå våre miljømål er miljøbevisstheten fra ansatte. Det er avgjørende at ansatte tar ansvar og tenker miljøfremmende tiltak i det daglige. Vi har særlig satt fokus på tiltak innen områdene møtevirksomhet, transport, energiforbruk og avfallssortering.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Hvert år vurderes hvilke miljøaspekter Atea AS og den enkelte ansatt kan påvirke mest:

- Bilkjøring: 10 % reduksjon i CO₂ utslipp per ansatt
- Flyreiser: 6 % reduksjon i CO₂ utslipp per ansatt
- Elekrisitet og oppvarming: 6 % reduksjon i CO₂ utslipp per ansatt, eksklusiv AOS
- Papir og avfall: 2 % reduksjon i CO₂ utslipp per ansatt

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Vårt eget Goitgreen-konsept er viktig satsningsområde som hjelper våre kunder å redusere CO₂-utslippet. Mer info finnes på www.goitgreen.com og www.goitloop.com

Konseptet gir miljø og økonomisk gevinst ved:

Resirkulasjon

- Resirkulering gir stor verdi i «gammelt» utstyr
- Verdiutstyr som videreselges
- 0-verdi/skrot som resirkuleres

Deling av datasenter

- Kortreist strøm og kjøling
- Moderne teknologi
- Stor miljøgevinst

Samhandlingsløsninger:

Bruk av samhandlingsteknologi er lønnsomt og sparer miljøet

Videomøter som:

- Interne møter, leverandørmøter, kundemøter, ledermøter, styremøter, jobbintervjuer, allmøter, kurs og opplæring

BESTE PRAKSIS

Ansatte oppfordres til å benytte bedriftens egne teknologiske samhandlingsløsninger. Våre ansatte benytter også bedriftens egne EL-biler i kundeoppdrag for å minimere karbonutslipp. EL-bilene bookes i eget system på lik linje som en booker et møterom.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Atea er miljøsertifisert i henhold til ISO 14001:2004, og arbeider bevisst med miljørettet tiltak for å redusere virksomhetens eget CO₂ utslipp. Atea er også medlem av Norsk Gjenvinning, Grønn Punkt og EL-retur

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Ingen

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	106,0	90,4	88,6	75,9	-14,3 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	106,0	90,4	88,6	75,9	-14,3 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	228,4	248,5	224,7	209,2	-6,9 %
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert	228,4	248,5	224,7	209,2	-6,9 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	85,5	67,0	54,7	32,4	-40,8 %
Flyreiser	72,8	60,3	41,2	28,4	-31,1 %
Restavfall til forbrenning	12,4	6,5	13,2	3,8	-71,2 %
Km-godtgjørelse					
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning	0,3	0,2	0,3	0,2	-33,3 %
Pending					
Sum utslipp	419,9	405,9	368,0	317,5	
Prosentvis endring		- 3,3 %	-9,3 %	-13,7 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	164,5	170,0	175,0	150,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	871,3	849,6	822,3	775,1	
Oppvarmet areal (m ²)	2 392,0	2 392,0	2 392,0	2 392,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	0,8	0,8	0,7	0,6	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	2,6	2,4	2,1	2,1	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	190,2	206,9	198,6	196,1	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Avinor AS er et 100 % statseid aksjeselskap. Samfunnsoppdraget består i å eie, drive og utvikle et landsomfattende nettverk av flyplasser og flysikringstjeneste for militær og sivil sektor. Virksomheten skal drives på en sikker, effektiv og miljøvennlig måte, for alle grupper reisende. Bergen lufthavn er Norges nest største lufthavn med 6 millioner passasjerer og over 100 000 flybevegelser årlig (2015). Driften av lufthavnen skjer i samarbeid med flyselskap, handlingselskap, kommersielle bedrifter og Avinor Flysikring AS.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Bergen lufthavn er en av 46 lufthavner og lyder under konsernets miljøambisjoner, med egne mål. Avinor skal forbedre egen miljøprestasjon og være en drivkraft i miljøarbeidet i luftfartsbransjen. Bergen lufthavn skal i perioden 2012—2020 minske egne kontrollerbare klimautslipp med 40 %. Kollektivandelen skal være over 50 % i 2020.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Avinor skal utforme og drifte norsk luftrom slik at klimagassutslipp reduseres, deriblant redusere klimagass-utslipp fra fly som taxer på lufthavnene og bidra til innfasing av biodrivstoff i norsk luftfart, til 30 % innen 2030. Avinor skal redusere klimagassutslipp fra driften av lufthavner, herunder sertifisere utvalgte lufthavner etter ACA-standard, erstatte fossilt drivstoff med bærekraftig biodrivstoff i egne kjøretøy, øke kollektivandelen ved lufthavnene og holde utslipp fra tilbringer-tjenesten så lav som mulig.

Klimatiltak Bergen lufthavn

- Flyfart: Redusere klima og støy, gjennom innføring av kurvede innflygninger, slik som på Gardemoen. Åpning av T3 med innførsel av biofuel for fly. Være en pådriver i luftfartsbransjen for muligheter i elektriske fly, med nullutslipp og minsket støy.
- Energiledelse integreres i driften. Varme og kulde skal integreres med eksisterende terminal og nåværende oljekjel for spisslast blir i 2018 konvertert til å bruke biologisk fyringsolje. R22 kuldemedie fases ut. Den nye terminalen har fjernvarme som hovedkilde til oppvarming. Pilotanlegg for solenergi er under planlegging og solintensitetsmåler på lufthavnen viser at solforhold ved lufthavnen er >10 % bedre enn i Bergen by, med stort potensial. Fra 2017 kjøper Avinor elektrisitet med opprinnelsegaranti for å sikre fornybar kraftproduksjon.
- Transport: For rullende materiell gjøres miljøtilpasning til nullutslipp. Dieselforbruk > 125 m³ erstattes med biodiesel. De første 3 elektriske biler ble kjøpt i 2016 og målet er å øke andelen lavutslippskjøretøy i tilbringer-tjenesten og redusere utslipp fra tjenestereiser med 5 % i 2017(fra 2016). Det samarbeides med fylkeskommunen om hurtigladestasjon for drosje og planlegges en kraftig økning av antall ladepunkter for parkering,

i tillegg til tilrettelegging for samkjøring.

- Avfall: Det jobbes kontinuerlig for økt sortering av avfall og målet er 60 % sorteringsgrad. Matavfall går hovedsakelig til kompostering i regi av BIR.
- Innkjøp: Håndteres av sentral innkjøpsavdeling som jobber i direkte samarbeid med sentral miljøavdeling. Sammen skal de sørge for å ivareta miljøkrav ved alle innkjøp og følge Avinors miljøstrategi og miljømål. Avinor er kontrollmedlem i Grønt Punkt Norge og har som krav at alle leverandører av varer også er medlem i Grønt punkt eller lignende organisasjoner.
- Klimatilpasning: Lufthavnen tilrettelegger for kommende klimaendringer i overvannsystemer der vannkvalitet og flomdempende effekt er viktige for driften av lufthavnen. Dette løses gjennom åpne kanaler, noen våtmarker får status som flomsikringsområder, og vassdragene bibeholder mangfoldet i større utstrekning.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Avinor har i 2016 holdt miljøopplæring for alle ansatte og vil fortsette med dette årlig. Ved gjennomføring av nye tiltak meddeles dette som nyhet på intranettet og lufthavnens ekstrasnett. Utførte tiltak, klimaregnskap og godkjenning i ACA publiseres som nyheter på intranett.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Avinor jobber målrettet for innførsel av biofuel til fly. For Flesland planlegges det å kunne tilby dette som andre lufthavn i Norge i forbindelse med åpning av ny terminal i august 2017. Biofuel blir i starten tilgjengelig som innblanding i vanlig jet fuel. Et viktig krav i forbindelse med biofuel er at det skal være bærekraftig og ikke negativt påvirke matproduksjon eller regnskoger. Dette krav gjelder også for innkjøp av biodiesel.

BESTE PRAKSIS

T3 prosjektet har jobbet med tydelige klimakrav i prosjektering og har laget klimaregnskap for anleggsarbeid og bygg. Regnskapet viser at bygget gjennom smarte materialvalg og krav, har spart utslipp tilsvarende 7000 tonn CO_{2e}. Størst bidrag kom fra valg av keramiske fliser i stedet for naturstein, der ca. 4000 tonn CO_{2e} er innspart. Alle besparelser er også økonomiske, som viser at klimakrav kan være lønnsomme.

Oppsamling av glykol fra deicing er et viktig miljøtiltak for lufthavnen. I 2016 ble glykol tilsvarende 81 tonn CO_{2e} oppsamlet og sendt til gjenbruk. Dette er nå et utslipp under scope 3 og ikke vist i regnskap til klimapartnere.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Bergen lufthavn er akkreditert og godkjent av Airport Carbon Accreditation, ACA, nivå 2 reduksjon, for 3. året siden 2014.

ISO 14001: Avinor har et multisitesertifikat der 14 lufthavner og styringssystem er sertifisert. Bergen lufthavn er ikke sertifisert, men styres etter samme system og jobber for sertifisering i 2018.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Avinor AS kjøper klimavoter for hele konsernet tilsvarende driften av alle lufthavner.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)			623,2	517,1	-4,3 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)			412,3	377,6	-8,7 %
Fyringsolje			19,9	27,0	35,7 %
Prosessutslipp			191,0	97,6	17,7 %
Parafin, propan og gass				14,9	-37,7 %
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)			8 182,9	7615,1	-6,9 %
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert			8 182,9	7615,1	-6,9 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)			342,7	568,7	-8,4 %
Flyreiser				59,2	-69,1 %
Restavfall til forbrenning			174,8	164,4	-5,9 %
Km-godtgjørelse				7,0	
Andre reiser (tog/buss/taxi)				0,1	
Annet (innkjøpte varer og tjenester)				90,3	
Avfall til gjenvinning			0,9	8,5	844,4 %
Pending			167,0	239,2	43,2 %
Sum utslipp			9 148,8	8700,9	
Prosentvis endring				-6,9 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk			146,0	146,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)			19 506,7	19 607,4	
Oppvarmet areal (m ²)			30 000,0	30 000,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)			8,8	8,4	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)			64,0	35,5	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)					

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Bergen er Norges nest største kommune, med nesten 280 000 innbyggere. Bergen kommune tilbyr offentlige tjenester til alle kommunens innbyggere i form av barnehager, skoler, biblioteker, idrettshaller og mer. Bergen kommune har om lag 18 600 ansatte. Mer informasjon: www.bergen.kommune.no

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Grønn byutvikling er nøkkelen til en bærekraftig by. Bergen skal være en foregangskommune innen miljø, bærekraftig utvikling og tilpasning til klimaendringer. Grønn strategi er en plan for byen som viser hvordan byen kan bli fossilfri i 2030. Dette er et stort løft og kan bare realiseres dersom næringslivet i byen og innbyggerne jobber sammen med kommunen.

Vi skal bygge framtidens Bergen der det ikke brukes fossil energi. Der det er attraktivt å gå og sykle de korte avstandene, gode kollektive forbindelser på de litt lengre, og der bilen bare blir brukt når man må. I nærområdet har vi tilgang til det vi trenger i det daglige, og vi kan puste frisk luft i alle deler av byen. Energien vår er fornybar og vi bruker bare de resursene vi må. Vi deler både biler, flotte uteplasser og andre ting man trenger en sjelden gang. Det skal være lett å leve miljøvennlig i Bergen.

Det er vedtatt en egen klima- og miljøplan for kommunens virksomhet, og denne er kommunens bidrag til Grønn strategi. I denne er følgende miljøpolicy vedtatt for kommunens virksomhet:

«Bergen kommune skal være en foregangskommune innen miljø og bærekraftig utvikling. Klimafotavtrykket skal være så lite som mulig. Kommunen skal arbeide for å hindre forurensing og tap av naturmangfold, og for å sikre trivsel, friluftsliv og god folkehelse.»

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Bergen kommune skal halvere egne klimagassutslipp innen 2020 sammenlignet med tall fra Klimapartnere 2015. I samme periode skal utslipp fra transport reduseres med 75 prosent, og innen 2030 skal energibruken reduseres med 25 prosent. Bergen kommune skal være fossilfri i 2030.

Bergen kommune har laget en egen Klima- og miljøplan for sin virksomhet. Her er det blant annet laget mål for transport, energieffektivisering, miljøkvalitet i bygg, økt fokus på miljø og klima i innkjøp, reduksjon av matsvinn og bedre opplæring og informasjon til kommunens ansatte. Det skal også fokuseres på bedre miljøinformasjon og rapportering. I tall for 2016 er det for eksempel tall med energi for flere bygg enn tidligere. Bergen kommune jobber målrettet for å redusere klima- og miljøfotavtrykket for sine innkjøp og hos sine leverandører:

- Bergen kommune skal unngå unødvendige innkjøp.
- Bergen kommune skal velge produkter som har minst mulig negativ miljøpåvirkning. Bergen kommune skal arbeide for reduksjon av emballasje generelt og bruk

av fossil plastemballasje spesielt.

- Bergen kommune skal redusere klimagassutslipp i forbindelse med levering av varer og tjenester.
- Grønne leieavtaler skal tas i bruk. Det skal settes krav til kildesortering og ingen fossil oppvarming i leide bygg.
- Det skal stilles miljøkrav i flere produktkategorier og i vare- og tjenesteleveringen.
- Det skal også fokuseres på flere tiltak for å redusere matsvinn og utslipp av mikroplast gjennom innkjøpene våre.
- Bergen kommune skal arbeide for reduksjon av emballasje generelt og bruk av fossil plastemballasje spesielt.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Ut mot befolkningen arrangeres mobilitetsuke hvert år. Internt i kommunen brukes intranett for å få fram de gode historiene. Det er etablert to ulike klima- miljøfond, hvorav det ene gir midler til gode tiltak for byens innbyggere og det andre til kommunens egne virksomheter. Det er økt fokus på jobbe på tvers i organisasjonen, økt samarbeid og kunnskapsutveksling. Egen klima- og miljøplan for kommunens virksomhet skal også bidra til økt engasjement.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Grønne gebyr for byggesaker.

BESTE PRAKSIS

Biogassanlegget i Rådalen er åpnet. Ellers var 2016 året Bergen kommune jobbet mye med å finne gode tiltak for utslippsreduksjon i årene som kommer, både internt i kommunens virksomhet for byen.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Rådhuset er hovedkontor i Miljøfyrtårnordningen hvor alle fagetater og nøkkelenheter er Miljøfyrtårn. Vann- og Avløpsetaten og Etat for Bygg og Eiendom er ISO 14001 sertifisert. Skoler og barnehager er sertifisert som Grønt Flagg. Det er krav til miljøledelse i de virksomhetene som ikke er sertifisert.

Klimakvoter/opprinnelsesgaranti

Kjøper ikke klimakvoter eller opprinnelsesgaranti.

Sentrum Hjemmesykepleie bruker el-sykel i tjenesten.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	2 867,8	2 898,7	3 311,5	2 802,9	-15,4 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	1 451,2	1 734,2	1 772,6	1 398,7	-21,1 %
Fyringsolje	796,5	506,3	493,2	500,0	1,4 %
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass	620,1	658,2	1 045,7	904,2	-13,5 %
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	44 787,8	52 610,6	62 862,8	61 807,2	-1,7 %
Fjernvarme/-kjøling	1 208,2	359,3	476,1	371,3	-22,0 %
Elektrisitet Markedsbasert	43 579,6	52 251,3	62 386,7	61 435,9	-1,5 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	2 367,5	3 113,2	3 298,8	3 729,1	3,4 %
Flyreiser	445,3	457,0	496,2	511,0	3,0 %
Restavfall til forbrenning	1 448,3	1 748,2	1 964,7	2 087,0	6,2 %
Km-godtgjørelse	414,0	550,1	492,2	459,9	-6,6 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)	0,4	1,0			
Annet (innkjøpte varer og tjenester)		288,6	299,4	535,3	-11,8 %
Avfall til gjenvinning	59,5	68,3	46,1	135,9	194,8 %
Pending					
Sum utslipp	50 023,1	58 622,5	69 473,1	68 339,2	
Prosentvis endring		17,2 %	18,5 %	-2,1 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	10 300,0	13 747,0	13 925,0	13 925,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	109 585,9	127 683,4	161 272,3	168 087,9	
Oppvarmet areal (m ²)	548 284,0	582 905,0	908 678,0	768 352,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	3,0	3,2	3,7	3,5	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	4,9	4,3	0,1	4,9	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	189,5	207,4	169,8		

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

^A Bergen kommune leaser de fleste biler. Enkelte er medlem av Bildeleringen.

Fossil fyringsolje utfases innen 2020, gass innen 2030.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

BIR er ansvarlig for avfallshåndteringen til innbyggerne i BIRs ni eierkommuner. Vi tilbyr også avfallsløsninger for næringslivet.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMARBEIDET

BIR skal bidra til at eierkommunene når sine klima- og miljømål gjennom tiltak på egne utslipp. Vi har en visjon om å være vestlendingenes egen miljøbedrift.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Transport: BIR skal innen 2020 samle inn avfall i Bergen sentrum uten utslipp av NO_x og CO₂ og redusere sine utslipp av CO₂ fra transport med 80 %.
- Energi: Bruken av fossilt brensel til støttebrenning på energianlegget skal fases ut. Energianlegget bruker i hovedsak egenprodusert elektrisitet. Denne regnes som 66 % fossilfri.
- Hovedkontoret har siden sommeren 2003 fått halvparten av sitt energibehov dekket fra fjernvarme.
- Det nye hovedbygget: BIRs nye hovedkontor skal miljøklassifiseres iht. BREEAM-NOR, nivå excellent. Bygget skal tilknyttes fjernvarme, fjernkjøling. Solceller etableres på taket av bygget. Overskuddsvarmen fra bossnetterminalen, i byggets nederste etasjer, skal gjenvinnes. Det blir ikke etablert noen parkeringsplasser.
- Innkjøp: I juni 2017 tar BIR i bruk et nytt kontraktsoppfølgingssystem. Det innebærer bl.a. at vi årlig følger opp at A-leverandører har ISO 14 001-sertifisering eller et miljøledelsessystem.

BIR skal innen 2020 også:

- Redusere andelen gips i restavfall til forbrenning slik at mengden svovel i rågassen reduseres med 50 %.
- Ikke ha noen stopp i energianlegget som følge av avfallens egenskaper.
- Etablere 30 permanente returpunkt i samarbeid med kommunene.
- Innføre kildesortering for hytterenovasjon og utrede ulike muligheter for utnyttelse av ressursene i matavfallet.

KOMMUNIKASJON AV KLIMARBEIDET

Internt bruker vi intranett til å informere og engasjere samt at vi har arrangert byttedag og har brukthyll på hovedkontoret. Eksternt jobber vi med holdnings-skapende arbeid. Sosiale medier brukes for å nå ut med budskapet. Eksempler på kampanjer er ryddeaksjonen Hold Norge rent og Spis opp maten.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Fjernvarme er basert på fornybar energi. Fjernvarme erstatter bruk av fyringsolje i lokale fyrsentraler. Bossnettet i Bergen sentrum. Alle gjenvinningsstasjonene har brukthall.

BESTE PRAKSIS

Første del av bossnettet i Bergen sentrum er åpnet. Bossnettet, vil ettersom det bygges ut, gradvis redusere behovet for kjøring av tyngre kjøretøy i sentrum.

Mjelstad Miljø behandler slagget som er igjen etter at avfallet er brent. Slaggsorteringsanlegget er utvidet for å sortere ut mer metall fra bunnasken. Metallbiter helt ned i 0,125 mm blir sortert ut.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

BIR AS er Miljøfyrtårn

BIR Bedrift, TH Paulsen og Bossug er ISO 14 001-sertifisert

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Ja, tilsvarende 59 tonn

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	62 231,0	80 204,1	78 572,8	78 427,2	-0,3 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	2894,6	4 239,9	3 881,9	4 123,5	4,0 %
Fyringsolje	1 208,4	1 293,2	1 220,5	1 243,4	1,9 %
Prosessutslipp	58 128,0	74 671,0	73 468,0	73 057,0	-0,6 %
Parafin, propan og gass			2,4	3,3	37,5 %
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	2 124,4	1 705,7	2 259,9	2 203,3	-2,5 %
Fjernvarme/-kjøling	70,9	15,1	21,3	11,7	-45,1 %
Elektrisitet Markedsbasert	2 053,5	1 690,6	2 238,6	2 191,6	-2,1 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	629,9	654,3	743,2	912,4	22,8 %
Flyreiser	48,0	54,0	51,7	59,0	14,1 %
Restavfall til forbrenning	29,7	30,8	17,8	21,0	18,0 %
Km-godtgjørelse	13,7	13,8	15,9	13,5	-15,1 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)			0,7	1,0	42,9 %
Annet (innkjøpte varer og tjenester)		2,9	78,5	80,5	2,2 %
Avfall til gjenvinning	538,4	552,8	578,3	503,2	-13,0 %
Pending				234,2	
Sum utslipp	65 008,8	82 604,8	81 659,4	81 542,9	
Prosentvis endring		27,7 %	-1,2 %	-0,1 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	322,0	352,0	358,0	369,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	41 346,1	46 045,4	45 420,8	45 537,6	
Oppvarmet areal (m ²)			12 868,0	13 651,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	9,5	10,6	10,6	0,0115	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	19,6	20,9	21,0	23,0	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)		N/A	332,9	360,0	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

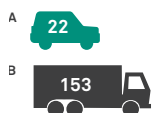
INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A 18 nullutslipps-trucker.

B 84 renovasjonsbiler,
28 større maskiner.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

BKK er Vestlandets ledende drivkraft innen utviklingen av ny klimavennlig energi og fremtidsrettede infrastruktur-løsninger. BKK-konsernets hovedaktiviteter er produksjon, omsetning og transport av elektrisk kraft. I tilknytning til hovedaktivitetene selges også rådgivings- og entreprenørtjenester. BKK tilbyr dessuten telekom-tjenester, fjernvarme og fellesmåling av energi.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

BKK skal være en partner i utformingen av fremtidens grønne infrastruktur- og energisystem. Norge har ren, fleksibel og smart vannkraft som gir et konkurransefortrinn i det grønne skiftet. Vannkraft er BKKs viktigste ressurs og cirka 2/3 av BKKs verdiskaping kommer i dag fra vannkraftproduksjon. En av de viktigste oppgavene fremover blir derfor å sikre og videreutvikle disse verdiene. I et fremtidig fossilfritt samfunn vil regulert, fornybar vannkraft spille en viktig rolle i samspill med uregulert kraftproduksjon fra sol og vind.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Over en 5-års periode (2015-2019), skal BKK implementere energiledelse i egen virksomhet. Målet er å redusere total energibruk med 20 % innen 2019 sammenlignet med referansedato som er 1. september 2015. Dette utgjør en besparelse på totalt 2,1 GWh. I 2016 brukte BKK 9,6 GWh opprinnelsesgarantert elektrisitet og 0,6 GWh fjernvarme i egne bygg. Avfallsvarmen regnes som fornybar fordi det er spillvarme.
- Transport: Fra og med 2017 skal det ikke investeres i fossilbiler når BKK skal kjøpe nye personbiler, små varebiler (fra 2018) eller store varebiler (fra 2019), forutsatt at investeringen tilfredsstiller BKKs tekniske og økonomiske krav. BKKs mål er at tjenestekjøring og all kjøring med BKK-biler skal være fossilfri innen 2030.
- Økt bruk av videokonferanser og Skype skal medvirke til CO₂-reduksjon fra flyreiser og tjenestereiser.
- Avfall: BKK har inngått avtale med BIR som har fått ansvar for all avfallshåndtering i BKK. I tillegg inngikk BKK i 2016 en avtale med Stena Recycling for elektrisk avfall og metaller. Kontraktene vil bidra til å nå målet om 80 prosent kildesortering.
- Innkjøp: Datterselskapene BKK Nett og BKK Varme, er omfattet av Forsyningsforskriften, som sier vi skal innrette «anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette skal blant annet skje ved at oppdragsgiveren tar hensyn til livssykluskostnader».

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Intranettet benyttes systematisk til å formidle historier og nyheter om klimaarbeidet som BKK engasjerer seg i. Gjennom bransjeorganisasjoner, samarbeidspartnere og andre allianser deltar BKK aktivt i omstillingen til det

grønne skiftet. Innovasjon kan også være samarbeid på nye måter. For å lykkes med grønne verdiskaping på Vestlandet ønsker BKK å være en pådriver for samarbeide på tvers av etablerte strukturer.

I januar 2017 ble BKKs innovasjonssatsing Grønn InVest lansert. BKK skal være partner i utformingen av grønne infrastruktur og energisystem. BKK Grønn InVest har fått en ramme på 30 millioner kroner som frem mot 2020 skal brukes til å investere i potensielle nye, bærekraftige forretningsmuligheter.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Fjernvarmen har erstattet forurensende oljekjeler og er et betydelig bidrag til renere luft i Bergen. Det er et nasjonalt mål å øke energigjenvinningen fra avfall som erstatning for fossilt brensel.

Avfallsvarmen regnes som fornybar fordi det er spillvarme.

BKK har totalt etablert 60 hurtigladdere for elbiler i Hordaland.

BKK i samarbeid med Bergen kommune utvikler kollektive ladeløsninger for elbiler på steder der beboerne ikke har egen biloppstillingsplass, som for eksempel i borettslag. Det bygges en felles ladeinfrastruktur som kan deles mellom elbileiere i noen utvalgte borettslag i Bergen vest. I tillegg kan næringsbiler og kommunens tjenestebiler benytte ladepunkter i samme område. Piloten skal settes i drift 2017.

BESTE PRAKSIS

BKKs vannkraftverk produserer fornybar strøm tilsvarende forbruket hos 340 000 husstander. Vår vannkraft erstatter over 4 millioner tonn CO₂-utslipp dersom tilsvarende kraftmengde ble produsert i fossile kraftverk. Slik utgjør vannkraften en viktig del av det grønne skiftet.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

BKK Digitek (tidligere BKK Marked) ble i februar 2015 godkjent Miljøfyrtårn-bedrift. BKK Produksjons kvalitets- og miljøstyringssystem er sertifisert i henhold til ISO 9001 (Kvalitet) og ISO 14001 (Miljø).

Klimakvoter/opprinnelsesgaranti

BKK har årlig kvotepliktig utslipp fra Kollsnes kogenereringsverk og fjernvarmeanlegget, som vi er pålagt å slette kvoter for i kvoteregistret. Selskapene får også tildelt vederlagsfrie kvoter. Utover det pålagte kvotekjøpet, sletter BKK også frivillig kvoter for annet CO₂-utslipp som følge av virksomheten (SF₆, propan og drivstoff). Kvotene BKK kjøper er standard EUA (EU-kvoter) som vi handler på Nasdaq.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	1 827,9	2 067,8	2 054,9	2 169,8	5,6 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	1 824,3	2 064,9	2 051,9	2 138,9	4,2 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass	3,6	2,9	3,0	30,9	930,0 %
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	77,0	21,6	64,9	12,3	-81,0 %
Fjernvarme/-kjøling	77,0	21,6	64,9	12,3	-81,0 %
Elektrisitet Markedsbasert	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	313,0	532,4	461,2	531,1	15,2 %
Flyreiser	197,0	179,0	163,0	159,0	-2,5 %
Restavfall til forbrenning	85,9	131,0	93,9	125,7	33,9 %
Km-godtgjørelse	161,1	210,0	166,4	121,2	-27,2 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning	8,9	12,4	37,9	125,2	230,3 %
Pending					
Sum utslipp	2 217,9	2 621,8	2 581,0	2 713,2	
Prosentvis endring		18,2 %	-1,6 %	5,1 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	1 099,0	1 089,0	1 084,0	1 041,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	28 760,3	20 098,0	21 323,0	18 603,4	
Oppvarmet areal (m ²)	68 007,0	68 007,0	57 980,0	57 980,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	0,6	0,7	0,7	0,6	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	2,0	2,4	2,4	2,6	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	317,8	176,6	229,6	173,6	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Emisoft AS er en totalleverandør av rapporteringsløsninger og rådgivningstjenester innen klima- og miljøledelse og samfunnsansvar, med hovedkontor i Bergen og over 20 års erfaring med å levere avanserte programvareløsninger for klima- og miljørapportering. Våre løsninger og tjenester benyttes av ledende nasjonale og internasjonale aktører over hele verden

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Emisoft er klimanøytral og har som kontorbedrift et lavt klimafotavtrykk.

Emisoft bistår kunder i ulike bransjer til å kartlegge, måle og kontrollere sin klima- og miljøpåvirkning både på operasjonelt og strategisk plan. Vårt viktigste klimaarbeid gjøres gjennom vårt daglige arbeid for våre kunder.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Vi er leietaker i et større kontorbygg. Det benyttes ikke fossilt brennstoff for oppvarming av bygget, kun elektrisk strøm.
- Energieffektivisering: Reduser energiforbruk med 5%. Våre CO₂-utslipp består nesten utelukkende av forbruk av elektrisitet. Vi skal jobbe sammen med byggeier og ansatte for å senke temperaturen i lokalene kveld/natt og helg, for å nå målet.
- Transport: Emisoft har ikke egne kjøretøy. Vi oppfordrer alle som har mulighet til å sykle, gå eller benytte kollektivt transportmiddel til og fra jobb og ved kunde- besøk, eventuelt benytte Skype/Video i stedet for å reise for å delta i møter
- Klimavennlig mat/reduksjon av matavfall: Holdes på samme nivå som i 2016
- Resirkulert avfall: Samme nivå eller høyere enn i 2016
- Innkjøp: Aktuelle leverandører forespørres miljøsertifisering, og miljømerkede produkter. Vi velger miljøsertifiserte leverandører og produkt dersom mulig og har egne instruks lister for foretrukne leverandører som oppfyller ovennevnte krav.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Vi jobber hardt for å hjelpe kunder til å bruke vår programvare på en måte som operasjonaliserer miljøledelse, og støtter dem i å produsere rapporter som f.eks. CDP-rapporter, Bloomberg Sustainability Report etc. der de oppnår en rangering blant andre store selskaper i samme bransje.

Vårt mål er at våre kunder skal kunne demonstrere sin innsats for å redusere miljøpåvirkning av sine operasjonelle prosesser, slik at de kan bruke sine gode resultater for å styrke sitt omdømme og samtidig påvirke andre organisasjoner til å ønske å redusere utslipp og vise at de tar del i et grønt skifte.

Internt i Emisoft har vi mange som er utdannet innenfor miljø, og vi har generelt god innsikt i og stor motivasjon for å oppnå satte miljømål.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Emisoft har spesialisert seg på programvare og tjenester innen klima- og miljørapportering og samfunnsansvar. TEAMS er vår internasjonalt anerkjente HMS programvareløsning som gjør det enkelt å overvåke og rapportere kvalitetssikrede klima- og miljøtall (f.eks. CO₂-utslipp, avfallsmengder, energiforbruk osv) på tvers av organisasjonen. På denne måten kan man måle sin faktiske påvirkning opp mot målsetninger, sammenligne ulike lokasjoner og sette inn effektive tiltak. Løsningen hjelper kundene å sikre samsvar og oppfølging opp mot definerte KPI'er, regler, lover og forskrifter på en kostnadseffektiv måte. TEAMS kan håndtere komplekse organisasjoner og kalkulasjoner, samt store datamengder. Den gir full sporbarhet for endringer, støtter revisjonsarbeide ved å vise alle kalkulasjoner som ligger til grunn for komplekse beregninger og tilbys både som «Software as a Service»-løsning og en fysisk serverløsning. For mer informasjon, se www.emisoft.com.

Eksempler på kunder: Statoil ASA, Borealis, Saint-Gobain, ConocoPhillips, Norsk Hydro, Lerøy Seafood Group, Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI).

Vi tilbyr også konsulenttjenester innen klima, miljø og bærekraftighet, både operativt og strategisk, blant annet som Miljøfyrtårnkonsulent.

Se www.emisoft.com for mer informasjon eller ta kontakt på sales@emisoft.com

BESTE PRAKSIS

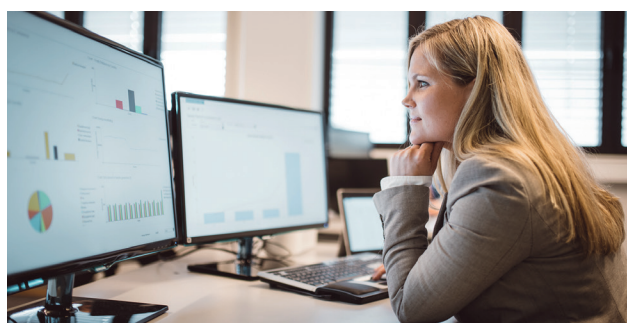
Som kontorvirksomhet er vår største klimapåvirkning innen reising og strømforbruk. For å redusere reising bruker vi videokonferanse i stor utstrekning både internt og til møter med kunder. Til tross for internasjonal virksomhet med globale kunder, har vi relativt lav reisevirksomhet. Beliggenheten gjør også at de fleste av våre ansatte kommer seg til jobb med kollektivtransport, sykkel eller gange. Vi har tilrettelagt for sykling gjennom tilgang til innendørs sykkelparkering med dusj og garderobe for å gjøre sykling til en attraktiv måte å reise til kontoret.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Emisoft er Miljøfyrtårnsertifisert i henhold til krav til kontorvirksomhet/IKT-virksomhet.

Klimakvoter/opprinnelsesgaranti

Vi kjøper opprinnelsesgarantier for hele vårt strømforbruk og klimakvoter for resten av våre CO₂-utslipp.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)					
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)					
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	76,8	33,4	0,0	0,0	
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert	76,8	33,4	0,0	0,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	23,1	20,2	7,2	6,9	-4,2 %
Flyreiser	21,7	19,7	6,7	6,5	-3,0 %
Restavfall til forbrenning	0,5	0,2	0,2	0,2	0,0 %
Km-godtgjørelse	0,9	0,3	0,3	0,2	-33,3 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning	0,0				
Pending					
Sum utslipp	99,0	53,6	7,2	6,9	
Prosentvis endring		-46,3 %	-86,6 %	-4,2 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	23,0	25,0	24,0	18,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	152,9	66,5	110,5	128,9	
Oppvarmet areal (m ²)	394,0	230,0	355,0	391,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	3,8	2,2	0,3	0,3	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	4,3	2,1	0,3	0,4	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	388,1	289,1	311,3	329,7	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

Fossilfri
virksomhet!

Karbonnøytral
virksomhet!

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Fjordkraft-konsernet består av Fjordkraft AS og Trondheim Kraft AS. Vi selger strøm til kunder i hele Norge. Konsernet har hovedkontor i Bergen og kontorer i Trondheim, Oslo, Sandefjord og Stavanger. Vår virksomhet er i hovedsak innkjøp, salg og porteføljeforvaltning av strøm til husholdninger og kommuner, samt private og offentlige bedrifter. Vi tilbyr også mobilabonnement. For mer info: www.fjordkraft.no

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Miljø er tydelig forankret i Fjordkrafts ledelse. Selskapet skal fremme bevissthet rundt eget klimafotavtrykk og aktivt påvirke andre virksomheter til å gjøre det samme. Fjordkraft skal være en klimanøytral virksomhet gjennom reduksjon av egne klimagassutslipp, kjøp av strøm med opprinnelsesgaranti og kompensasjon av restutslipp gjennom kjøp av sertifiserte klimavoter. Vi stiller krav om klimanøytralitet til våre leverandører. Vår ambisjon er å skape et marked der klimanøytralitet er den nye standarden.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Fjordkraft er i sterk vekst og virksomhetens klimafotavtrykk vil påvirkes av dette. Konkrete målsettinger om reduksjon av utslipp må derfor beregnes i snitt per medarbeider. På generelt grunnlag gjennomfører virksomheten følgende tiltak:

- Transport: Bruk av teknologi for å effektivisere kommunikasjon mellom lokasjonene og redusere intern reisevirksomhet. Oppfordring til samkjøring og bruk av kollektivtransport gjennom begrensning av parkeringsplasser og økonomisk kompensasjon. Tilrettelegging for lading av elbil, med ladeuttak på fire parkeringsplasser. Sykle til jobben aksjon.
- Avfall: Bedre kildesortering
- Innkjøp: Fjordkraft stiller krav om klimanøytralitet til selskapets leverandører i et klimainitiativ kalt Klimanjaro. Hvis det er leverandører som ikke er villige til å bli klimanøytrale fra 01.01.2019, vil Fjordkraft bytte ut disse.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Vi har publisert informasjonsfilmer, nettsider og brosjyrer som forklarer klimainitiativet Klimanjaro, tilpasset ulike målgrupper.

I bedriftsmarkedet har vi utviklet tjenester knyttet til klimaregnskap og salg/markedsføring av opprinnelsesgarantier og klimavoter.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

I tillegg til strømvikaler tilbyr Fjordkraft rådgivning og energistyringsverktøy for oversikt og kontroll over energiforbruk, kostnadsreduksjon og påvirkning av miljø. Som strømlleverandør er Fjordkraft pliktig til å kjøpe

elsertifikater. Fjordkraft tilbyr i tillegg opprinnelsesgarantier, som gir kunden mulighet til å kjøpe 100 % garantert ren strøm på veien mot å bli klimanøytral.

I samarbeid med ENOVA utarbeider Fjordkraft nå et verktøy for husholdninger for å øke deres bevissthet rundt smart strømforbruk.

Fjordkraft skal lansere en egen løsning for bedrifter for å føre eget klimaregnskap.

Fjordkraft har kjøpt nettsiden og appen Ladestasjon.no og har som ambisjon å gjøre det enkelt å være elbilist.

Fjordkraft tilrettelegger for at våre kunder skal kunne selge egenprodusert strøm.

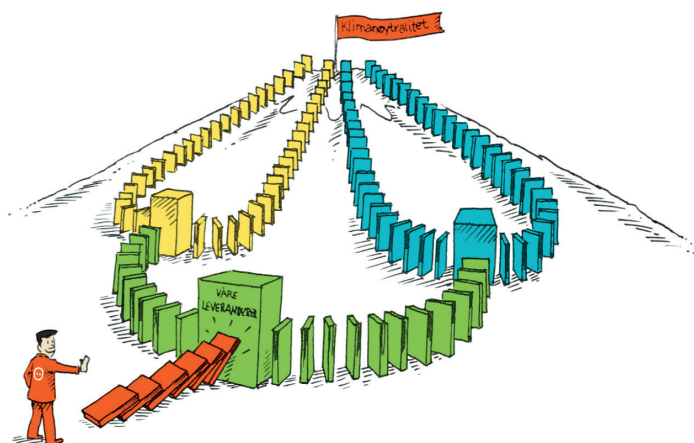
BESTE PRAKSIS

Fjordkraft har vært klimanøytral virksomhet siden 2007 med årlig revisjon av eget klimaregnskap. Det har vi gjort gjennom bruk av opprinnelsesgarantert strøm og ved kjøp av FN-godkjente klimavoter for selskapets resterende utslipp. Fjordkraft avla i 2017 FN's klimaløfte «the Climate Neutral Now Pledge».

Nå har Fjordkraft i tillegg valgt å virkelig ta grep ved å stille krav om klimanøytralitet til selskapets leverandører i klimainitiativet «Klimanjaro». Fjordkraft ønsker at dette skal være et eksempel til etterfølgelse. Målet er å skape et marked der klimanøytralitet ikke bare er et ideal, men den nye standarden. Det vil gi en dominoeffekt som overgår alle andre klimatiltak. Vi deler gjerne og har samlet informasjon om hvordan man blir klimanøytral på våre hjemmesider. Der finnes også en gratis klimaregnskap-mal.

Se informasjonsfilmen om Klimanjaro her:
<https://www.fjordkraft.no/stillkrav>

Miljøsertifisering og %-sertifisert
Miljøfyrtårn.
Klimavoter/opprinnelsesgaranti
Ja, Fjordkraft kompenserer for hele restutslippet.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)					
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)					
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)			0,0	0,1	
Fjernvarme/-kjøling				0,1	
Elektrisitet Markedsbasert			0,0	0,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)			173,6	159,8	-7,9 %
Flyreiser			128,0	125,0	-2,3 %
Restavfall til forbrenning					
Km-godtgjørelse			45,6	34,2	-25,0 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)				0,6	
Avfall til gjenvinning					
Pending					
Sum utslipp			173,6	159,9	
Prosentvis endring				-7,9 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk			147,0	172,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)			498,0	508,9	
Oppvarmet areal (m ²)			3 301,0	4 024,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)			0,0	0,0	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)			1,2	0,9	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)			150,9	126,5	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

Karbonnøytral
virksomhet!

Krav om karbonnøytrale
leverandører!

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Vi er et viktig bindeledd mellom kommuner og sentrale myndigheter. Fylkesmannen utfører ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementene. Vi kontrollerer også kommunens virksomhet og er klageinstans for mange kommunalvedtak. Fylkesmannen har fagkunnskap og lokal kunnskap på en rekke overordnede samfunnsområder. Fylkesmannen skal sørge for rettsikkerheten for den enkelte innbygger, virksomheter og organisasjoner ved å se til at grunnleggende prinsipper som likebehandling, likeverd, forutsigbarhet, uavhengighet, habilitet og rettferdighet blir ivarettatt i forvaltningen. Fylkesmannen er administrativt underlagt Kommunal og modereringsdepartementet.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMARBEIDET

Redusere klimagassutslipp og samtidig utføre samfunnsoppdraget vårt som forvaltningsmyndighet, veileder og informasjonsformidler.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Miljøstyring innen energi, transport og avfallshåndtering er en kontinuerlig del av vår virksomhet. Det er gjennomført flere tiltak for å redusere miljøbelastningen. Det er også et mål å utvikle samarbeid internt og eksternt gjennom gode virtuelle eller digitale løsninger. Gjennom arbeidet som miljøfyrtårn arbeider vi med konkrete tiltak innen miljø på alle områder som; kildesortering av avfall, redusere bruken av papirutskrifter, skru ned temperatur, redusere energibruken ved å slukke lys og slå av PC, redusere jobbreiser, velge miljøvennlig reisemåte, benytte videokonferanseutstyr og gjøre miljøvennlige innkjøp.

- Energi: Statens hus er omfattet av grønn fordelsavtale gjennom Entra som forplikter til et kontinuerlig arbeid for miljøforbedring av energibruk, avfallshåndtering og valg av materialer. Statens hus er tilknyttet fjernvarmenettet og er forbedret flere energiklasser siden innflytning i 1999.

- Transport: Det gir en klar effektivisering i å utnytte digitale løsninger for å redusere transportarbeidet totalt sett gjennom økt bruk av videoutstyr til møter og strømming av konferanser. Det er satt et generelt mål om å redusere transportarbeidet. Fylkesmannen har en egen bil for transport til møter i kommunene i fylket. Annen transport skjer med ansattes egne biler. Vi har også tilgang til sykler for møter i Bergen.
- Innkjøp: Vi utfører innkjøp etter til offentlig anskaffelser. Nye krav fra 2017 har enda mer vektning på miljø.

KOMMUNIKASJON AV KLIMARBEIDET

Et overordnet mål for alt miljøarbeid er bærekraftig utvikling. Miljøvern er et omfattende fagfelt som dekker alt fra arealforvaltning og forurensning til naturmangfold og forvaltning av fisk og vilt. Fylkesmannen arbeider overfor kommuner og andre for et at klimahensyn skal bli ivarettatt i alle sektorer.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Fylkesmannen deltar aktivt i arbeidet med å oppfordre til søknader og vurdere søknadene i Hordaland for å redusere klimagassutslipp i kommuner og fylkeskommunen gjennom tilskuddsordningen Klimasats.

BESTE PRAKSIS

Vi arbeider med å kartlegge og gjennomføre tiltak slik at vi med digitale verktøy kan løse arbeidsoppgavene våre på en mer effektiv måte uten omfattende transportarbeid.

Vi står foran en sammenslåingsprosess med Sogn og Fjordane der dette vil bli en viktig premiss.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Virksomheten er miljøfyrtårnsertifisert, har grønn fordelsavtale med Entra og deltar i Grønt Punkt.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

Bilde fra Opo tatt tidlig i november 2014.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	32,6	17,8	20,2	13,5	-33,2 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	32,6	17,8	20,2	13,5	-33,2 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	353,1	395,2	370,1	334,0	-9,8 %
Fjernvarme/-kjøling	48,9	11,6	13,1	9,9	-24,4 %
Elektrisitet Markedsbasert	304,2	383,6	357,0	324,1	-9,2 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	147,8	72,7	65,9	88,4	34,1 %
Flyreiser	136,9	56,6	57,9	51,7	-10,7 %
Restavfall til forbrenning	6,2	11,4	6,9	6,5	-5,8 %
Km-godtgjørelse				13,4	
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	4,4	4,3		0,3	
Avfall til gjenvinning	0,3	0,4	1,1	0,5	-54,5 %
Pending				16,0	
Sum utslipp	533,5	485,7	456,2	435,9	
Prosentvis endring		-9,0 %	-6,1 %	-4,5 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	200,0	200,0	198,0	200,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	1 178,9	1 211,2	1 256,4	1 266,0	
Oppvarmet areal (m ²)	7 615,0	9 860,0	9 860,0	9 000,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	5,1	4,6	4,2	3,8	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	2,7	2,4	2,3	2,2	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	138,0	115,7	119,4	134,5	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Et klassisk, historisk bankett- og konferansehotell beliggende ved knutepunktet for kollektivtrafikk i Bergen sentrum ved stasjonene for jernbane og ekspressbusser. Hotellet har kapasitet til 400 i Terminus Hall og samlet kan hotellet ta 650 kursgjester. Hotellet tilbyr 131 gjesterom i tillegg til Villa Terminus.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Grand Terminus har hele tiden som mål å være blant de beste i klassen innen klima og miljø. Redusering av energi-forbruket er et prioritert område.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Arbeidet med å energieffektivisere fortsetter. Arbeidet med overgang til LED-belysning fortsetter.
- Transport: Vi anbefaler våre kunder/gjester/deltagere og ansatte om muligheten de har til å bruke Bybanen. I tillegg anmoder vi alle våre leverandører om at motoren på deres biler blir slått av ved leveranse av varer til hotellet.
- Avfall: Motivere våre ansatte til å forbedre sorteringsgraden på alt avfall
- Innkjøp: Vi benytter ikke palmeolje og kjøper heller ikke produkter inneholdende palmeolje. Mat som serveres i kaffe-pausene er hjemmelaget av ekte råvarer. Vi serverer økologisk klimavennlig mat og unngår råvarer som skaper høye CO₂-utslipp. Vår frokost- og lunsj er i tillegg Debio-sertifisert.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Miljø- og klimaarbeidet er en del av agendaen på alle interne møter.

Vi tilbyr gratis sykler til våre gjester og henstiller alle til å bruke mest mulig kollektive løsninger.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Grand Terminus er sertifisert for Grønne Konferanser. Konseptet garanterer et minimalt klimaavtrykk.

BESTE PRAKSIS

Alt matavfall blir kompostert. Kompetanseheving for egne ansatte innen kildesortering, dette har resultert i en bedre sorteringsgrad.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Grand Terminus er Miljøfyrtårn-sertifisert. Videre er vi Debiosertifisert og innehar sertifikat for Grønne Konferanser.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	1,1	5,8	1,3	1,3	0,0 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	0,5	1,3	1,3	1,3	0,0 %
Fyringsolje	0,3				
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass	0,3	4,5			
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	644,0	27,1	29,1	19,3	-33,7 %
Fjernvarme/-kjøling	118,9	27,1	29,1	19,3	-33,7 %
Elektrisitet Markedsbasert	525,1	0,0	0,0	0,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	35,9	32,6	40,7	40,8	0,2 %
Flyreiser	5,5	0,4	3,7	3,6	-2,7 %
Restavfall til forbrenning	20,1	21,3	28,3	28,3	0,0 %
Km-godtgjørelse					
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	10,1	8,7	7,9	7,9	0,0 %
Avfall til gjenvinning	0,2	2,2	0,8	1,0	25,0 %
Pending					
Sum utslipp	681,0	65,5	71,1	61,4	
Prosentvis endring		-90,4 %	8,5 %	-13,6 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	62,0	72,0	77,3	77,3	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	2 131,2	1 917,1	2 000,1	2 000,2	
Oppvarmet areal (m ²)	8 542,0	8 542,0	8 542,0	8 542,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	9,0	0,9	1,0	0,9	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	11,0	0,9	0,9	0,8	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	249,1	223,8	233,6	233,6	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

GREENSTAT

OM VIRKSOMHETEN

Greenstat AS er et energiselskap med utgangspunkt fra CMR i Bergen som skal utvikle og drive prosjekter knyttet til bærekraftig energi og teknologi. Greenstat utvikler prosjekter som understøtter overgangen fra fossil til fornybar energiproduksjon og forbruk. Greenstat investerer også i selskaper som bidrar helt eller delvis til dette. Hovedområder er Hydrogen, Lokal energi og Innsikt (energirådgiving og analyse)

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Greenstat skal fortsette å være en nullutslippsbedrift så langt det lar seg gjøre gjennom utslippsfrie arbeidsreiser eller kollektivtilbud så lenge det er praktisk mulig.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Transport: Fortsettelse av utslippsfrie arbeidsreiser så lenge det er praktisk mulig.
- Innkjøpspolicy: Vi stiller miljøkrav ved innkjøp-, leasing- og leieavtaler. Øke bruk av «Grønne konferanser» (Grand Terminus). Greenstat kjøper i mindre grad tjenester, men velger i den grad det er mulig leverandører som har et grønt fokus. Eksempelvis har man valgt å samarbeide med Greenhaus som er et kommunikasjonsselskap som utelukkende jobber med grønne selskaper. Når det gjelder innkjøp av tjenester som revisor, regnskap, design, kontorlokaler etc. søker man også leverandører og/eller samarbeidspartnere som deler vår visjon om en grønnere verden.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Greenstat bruker gode interne kommunikasjonsplattformer som Facebook, Slack, Twitter og LinkedIn hvor vi deler relevant informasjon og hvor vi heier fram hverandre.

Eksternt kommuniserer vi via media hvor våre prosjekter ofte er omtalt. I tillegg sendes det jevnlig ut nyhetsbrev med relevant informasjon til våre investorer og andre interessenter.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

- Etablering av hydrogenfyllestasjoner
- Etablering av hydrogenproduksjonsanlegg for industri og transport
- Kunnskapsformidling og bistand til utvikling av klimaplaner
- Etablering av grønne prosjekter som skaper grønne arbeidsplasser

BESTE PRAKSIS

Utslippsfrie reiser til og fra jobb: Alle ansatte i Greenstat reiser utslippsfritt til og fra jobb så langt dette lar seg gjøre. Andre gode alternativ som blir brukt er hydrogenbil, bybanen, sykkel og samkjøring.

Den grønne klyngen: Greenstat har tatt initiativ til å etablere en grønn klynge på Fantoft. Dette bidrar til å bringe sammen grønne selskaper slik at de kan dele erfaringer.

Løfte fram grønne talenter: Selv om Greenstat er veldig ung, er det viktig å ha i tankene at dagens studenter er de som skal bære frem nullutslippssamfunnet. Det er også ofte de unge som har det sterkeste engasjementet og har dermed stort potensiale til å bidra til forandring. Greenstat har derfor valgt å gi deltidsstillinger til masterstudenter Tore Solheimslid og Kristian Ringen Fauske

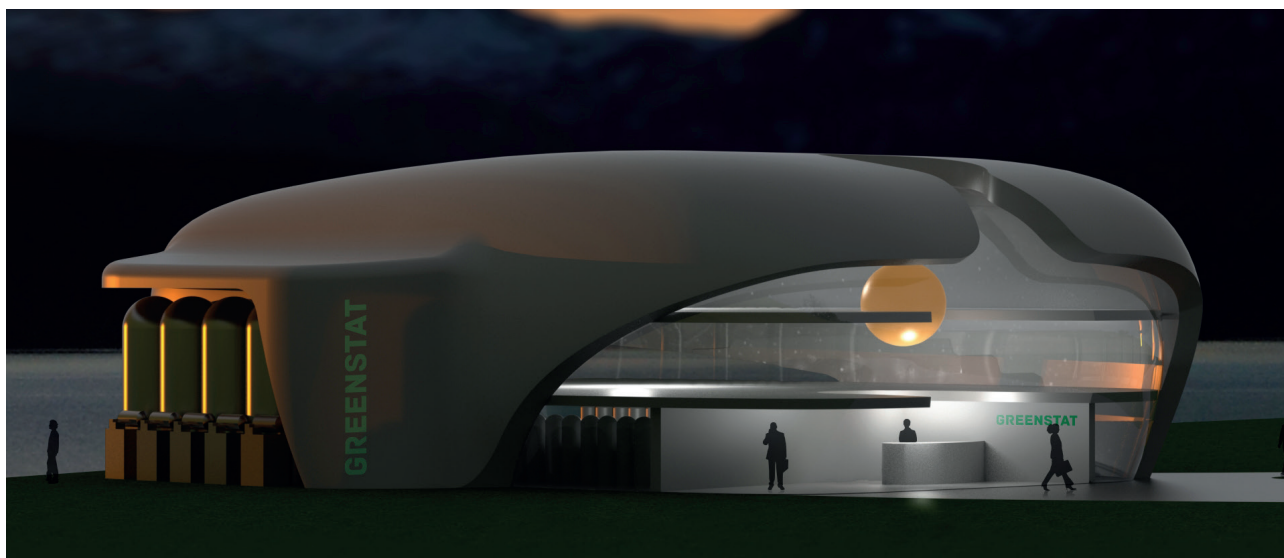
Oppfordring til miljøvennlige besøk: Før man besøker Greenstat i den grønne klyngen er man oppfordret til å besøke Greenstats nettsider. Der kan man finne detaljert informasjon om hvordan man reiser (og parkerer) utslippsfritt til Greenstat med bybanen, sykkel, samkjøring, elbil, hydrogenbil eller til fots.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Nei

Klimakvoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)					
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)					
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)				20,1	
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert				20,1	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)				4,3	
Flyreiser				3,1	
Restavfall til forbrenning					
Km-godtgjørelse				0,3	
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning					
Pending				0,9	
Sum utslipp				24,4	
Prosentvis endring					
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk				3,1	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)				45,1	
Oppvarmet areal (m ²)				317,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)				9,0	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)				7,9	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)				142,4	

* Greenstat ble formelt etablert 1.1.2016

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A 1 hydrogenbil

Fossilfri
virksomhet!

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Haukeland universitetssjukehus, Helse Bergen, er ett av fem lokale helseforetak på Vestlandet som er eid av det regionale foretaket Helse Vest RHF. Sykehuset har ca. 12.000 ansatte som hver dag har som mål å gi best mulig behandling og pleie til pasientene. Hvert år behandler Helse Bergen nærmere 750.000 pasienter. Helse Bergen har 4 hovedoppdrag: Pasientbehandling, utdanning av helsepersonell, opplæring av pasienter og pårørende og forskning. Les mer her: helse-bergen.no

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Helse Bergen skal være i fremste rekke innenfor miljøvennlig drift av sykehus og institusjoner og kontinuerlig forbedres ved å:

- arbeide aktivt innenfor de betydelige miljøaspektene: avfall, bygg, energi, innkjøp, utslipp til luft, vann og jord.
- sette miljømål og lage handlingsprogram som støtter opp om organisasjonens miljøpolitikk.
- sørge for at våre medarbeidere og samarbeidspartnere utfører sine oppgaver på en miljøansvarlig måte.
- sette strengere miljøkrav enn myndighetenes minimumskrav der det er teknisk og økonomisk mulig.
- ta i bruk tekniske og organisatoriske løsninger som er positive for det ytre miljø.
- planlegge byggeprosjekter og ombygginger for å oppnå gode miljøløsninger.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Sykehuset har 4 overordnede miljømål: Ha miljøbevisste medarbeidere, redusere utslipp av miljøskadelige stoffer til jord, luft og vann, redusere miljøpåvirkningen fra produkter og redusere ressursforbruket.

- Transport: Miljø- og klimamessige vurderinger gjøres nå for bilparken. Målet er 15 % syklende medarbeidere innen 2020 og det jobbes for bedre forhold for syklende og gående. Det er bygget et nytt sykkelbur tilknyttet Kvinneklinikken og Øyeavdelingen, og et nytt sykkelbur er under planlegging i sykehusparken. Det tilbys årlig sykkelservice for ansatte og sykehuset har deltatt på Naturvernforbundet sitt tilbud om prøvekjøring av el-sykkel. Rundt 10 % av de sykehusansatte sykler til og fra jobb. Videre har sykehuset el-biler og el-sykler til bruk i tjenestereiser for medarbeiderne.
- Energi: Redusere energiforbruket med 10 % innen 2020 (basisår 2013). Helse Bergen arbeider med energiledelse og har en egen energihandlingsplan for eksisterende bygg som blant annet inneholder tiltak knyttet til bruk av Building analytics og Energi Oppfølgings Systemet (EOS). I 2016 flyttet Barne- og ungdomsklinikken inn i Haukeland universitetssjukehus sitt første passivhus.
- For nybygg er det egne miljøoppfølgingsplaner med krav om dokumentasjon av klimabelastningen og egen miljøambisjon. For eksempel skal det i byggetrinn 2 av Barne- og ungdomssjukehuset være 165 energibrønner

og integrerte solceller i vinduer. ENOVA støtter tiltakene i dette bygget fordi det er innovative løsninger som ikke er benyttet i Norge tidligere.

- Mat: Sykehuset arbeider kontinuerlig med å minimere matsvinnet, blant annet gjennom spisestuer med individuelt tilpasset matservering. I 2017 starter et samarbeid mellom flere sykehus for reduksjon av matsvinn. Det arbeides i tillegg med økning av økologisk mat i tråd med nasjonalt mål om 15 % innen 2020.
- Innkjøp: Miljø og klima implementeres i alle kategori-strategier. Miljø vektet i anbud når hensiktsmessig og i dag ca. 60 % av anbudene.
- Rundt 240 lokale HMS-planer på sykehuset har inkludert miljømål og tiltak i sine planer.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Miljø- og klimaarbeidet er tema i ledergruppen på sykehuset 2 ganger i året og det utarbeides en årlig miljørapport. Miljøarbeidet er integrert i HMS- og nyansattekurset. I tillegg arrangeres det hvert år to miljøseminar for miljøkoordinatorene og tilbys e-læringskurs for ytre miljø. Intranettet brukes aktivt som informasjonskanal for miljøsaker.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

I Barne- og ungdomssjukehuset blir det integrerte solceller i vinduene i øverste etasje, hvor tekniske rom er plassert. Vinduene med solceller har en god gjennom-siktighet. Dette er et ENOVA støtteprosjekt som skal være såkalt showroom 5 år etter at bygget er i drift. Dette er en løsning som ikke er benyttet tidligere i Norge. Målet er at solcellene skal lade el-bilene knyttet til bygget.

BESTE PRAKSIS

På vaskeriet til Haukeland Universitetssjukehus har vi ved å utnytte restvarme fra maskiner, kondensat og damp senket årlig forbruk av tilført fjernvarme med over 350000 kWh. Videre har vi senket årlig forbrukt av strøm med over 130000 kWh ved å bytte til frekvensstyrt pumpe på tilførsel av matevann til kjelene.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Helse Bergen har vært miljøsertifisert etter miljøstandarden ISO 14001 siden høsten 2013.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	5 042,5	4 977,9	5 015,3	5 081,5	1,3 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	819,6	831,4	832,3	823,8	-1,0 %
Fyringsolje	257,6	94,6	480,8	95,5	-80,1 %
Prosessutslipp		164,7	350,7	225,0	-35,8 %
Parafin, propan og gass	3 965,3	3 887,2	3 351,5	3 937,2	17,5 %
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	43 435,2	40 138,5	35 959,5	34 461,8	-4,2 %
Fjernvarme/-kjøling	4 255,2	993,5	1 103,4	723,8	-34,4 %
Elektrisitet Markedsbasert	39 180,0	39 145,0	34 856,1	33 738,0	-3,2 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	2 488,7	2 298,0	2 941,9	5 456,4	85,5 %
Flyreiser	1 038,4	1 050,2	1 149,2	1 883,0	63,9 %
Restavfall til forbrenning	740,5	795,1	849,7	838,0	-1,4 %
Km-godtgjørelse	113,1	110,5	103,5	77,4	-25,2 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)	0,0				
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	150,7	179,6	157,0	155,4	-1,0 %
Avfall til gjenvinning	444,9	161,1	680,1	35,6	-94,8 %
Pending	1,1	1,5	2,4	2 467,0	129742,1
Sum utslipp	50 966,4	47 414,4	43 916,7	44 999,7	
Prosentvis endring		-7,0 %	-7,4 %	2,5 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	8 267,0	8 614,0	8927,0	9 042,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	138 901,8	131 873,5	130 924,3	136 032,3	
Oppvarmet areal (m ²)	411 922,0	409 600,0	409 600,0	452 550,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	4,8	4,5	3,6	3,7	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)	6,1	5,5	4,9	5,0	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	333,0	329,0	311,7	248,2	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A Eide og leasede biler.
Ambulanser ikke medregnet.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Hordaland fylkeskommune har ansvaret for å utvikle Hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen. Hordaland fylkeskommune har om lag 4500 tilsette og 18 000 elevar.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Visjon: Hordaland på veg mot lågutsleppssamfunnet. Mål for fylket og eiga verksemd: Utslepp av klimagassar i Hordaland skal reduserast med 22 % (basisår 1991) innan 2020 og 40 % innan 2030. Energibruken i Hordaland skal effektiviserast med 20 % (basisår 2007) innan 2020 og 30 % innan 2030.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Skyss skal ta sikte på 0-utsleppsambod etter 2020 for kollektivtransport.
- Fylkesferjesamband 2020–2030: Anbods krav om 55 % reduksjon i klimagassutslepp frå 2020 («2 graders alternativet»).
- Alle samband for snøgg- og personbåtar skal vurderast som miljøprosjekt ved nye utlysningar.
- Klima- og miljøbudsjett skal etablerast for alle store utbyggingsprosjekt i vegsektoren.
- Transport: HFK har som mål å nytte elbil der det er mogleg. Det er sett av 2 mill. kr til null- og lågutsleppsbilar til tenestekøyring. HFK kjøpte 15 elbilar i 2016 og har no 35 elbilar som har erstatta fossile tenestebilar.
- Sykkel: HFK skal i 2017 kjøpe inn 10 el-tenestesyklar til totalt 50 stk. og forbetra sykkelparkering ved 4-5 vidaregåande skular i 2017.
- Innkjøp: Retningslinjene er fokus på miljø og samfunnsansvar ved innkjøp og miljøomsyn skal takast med i konkurransegrunnlaget ved alle anskaffingar. Fylkeskommunen deltar i Nettverk for miljømerket innkjøp.
- Bygg: 5 % rehabilitering og ENØK av bygningsmassen kvart år.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

- Årleg miljøpris.
- Systematisk miljøstyring og årleg «miljøstyringsdag» for miljøkontaktar.
- Tilskot til klimavennleg næringsutvikling.
- Miljøtilskot til organisasjonar og lokale initiativ.
- Tilskot til laeinfrastruktur for nullutsleppsbilar.
- Klimaråd Hordaland: Ein møteplass for Hordaland fylkeskommune og kommunane i Hordaland.
- Fylkeskommunen fører forsking og praksis saman gjennom forskingsprosjekt for å styrke kunnskap om klimatilpassing i kommunen.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Hordaland fylkeskommune sitt viktigaste tiltak for lågutsleppssamfunnet er Klimaplan for Hordaland. Det er ein regional plan som er bindande for fylkeskommunen og retningsgivande for kommunar og statleg verksemd i fylket. Oppfølging skjer gjennom årleg handlingsprogram, med tiltak for å redusere klimagassutsleppa i fylket. Sjå www.hordaland.no Gjennom offentlege innkjøp er Hordaland fylkeskommune også ein pådrivar for å utvikle og ta i bruk miljø- og klimavennleg teknologi.

BESTE PRAKSIS

87 % mindre CO₂-utslepp i fyrste pakke for ferjeamboda: Skyss har arrangert anbodskonkurransar for dei 17 fylkeskommunale ferjesambanda dette året. Det vart stilt minstekrav om energieffektivisering og utsleppsreduksjon.

- For dei sju sambanda som vart offentleggjort i oktober 2016 garanterer tilbydar for 87 % utsleppsreduksjon og 60 % energiinnsparing.
- Klimagassutsleppa frå dagens fylkesferjer er på 56 000 tonn CO₂-ekvivalentar. Avhengig av dei vidare tildelingane vil den samla utsleppsreduksjonen svare til kutt mellom 25 000 og 40 000 tonn CO₂-ekvivalentar.
- Hordalands miljøkrav i ferjeambod blei kåra til «Årets lokale klimatiltak» i KS' og miljøstiftelsen ZEROs årlege klimakonkurranse for kommunesektoren som ble delt ut på Zerokonferansen i 2016.
- Stadig fleire reiser kollektivt: Reisetal for både Hordaland totalt og Bergensområdet viser fortsatt god vekst i talet på kollektivreisande, med 4 % auke i 2016. Talet på passasjerar på Bybanen steig med nesten 7 %, og Bybanen har med dette omlag 10,6 millionar reisande i året
- 26 % færre flyreiser – 1 mill. færre passasjerkilometer med fly: Nedgangen er frå 4 millionar km til 3 millionar km. Samtidig har bruk av Skype auka.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Fylkeskommunen har 71 einingar og av desse er 85 % miljøsertifisert, 2/3 Miljøfyrtårn og 1/3 Grønt Flagg.

Klimakvoter/opprinnelsesgaranti

Klimakvoter for alle flyreiser i 2016, tilsvarande 435 tonn CO₂.

Fylkesvaraordfører i Hordaland Pål Kårbø og direktør i Skyss Oddmund Sylta tar nøgd imot miljøprisen.
Foto: Zero

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	2 743,1	1 001,0	819,0	772,5	-5,7 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	501,5	411,9	430,4	450,8	4,7 %
Fyringsolje	912,2	375,7	115,5	108,1	-6,4 %
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass	1 329,4	213,4	273,1	213,6	-21,8 %
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	26 477,4	23 327,8	23 886,8	21 713,5	-9,1 %
Fjernvarme/-kjøling	1 031,7	215,0	233,5	140,1	-40,0 %
Elektrisitet Markedsbasert	25 445,7	23 112,8	23 653,3	21 573,4	-8,8 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	1 082,7	1 330,4	1 470,5	3 419,8	132,6 %
Flyreiser	79,2	461,0	468,0	435,0	-7,1 %
Restavfall til forbrenning	483,6	511,0	569,6	599,5	5,2 %
Km-godtgjørelse	216,0	206,3	294,0	267,3	-9,1 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	292,8	138,8	127,4	69,1	-45,8 %
Avfall til gjenvinning	11,1	13,3	11,5	27,3	137,4 %
Pending				2 021,6	
Sum utslipp	30 303,2	25 659,2	26 176,3	25 905,8	
Prosentvis endring		-15,3 %	2,0 %	-1,0 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	4 180,0	4 199,0	4 292,0	4 133,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	71 322,8	56 901,7	60 760,7	58 598,4	
Oppvarmet areal (m ²)	357 419,0	373 638,0	387 242,0	384 196,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	3,3	3,4	2,8	3,3	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	7,2	6,1	6,1	6,3	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	194,1	148,0	152,6	147,8	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A Mange av anleggs- og landbruksmaskinene mangler fossilfrie alternativ.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Hotel Augustin er et historisk familieeid Bergenshotell med en over 400 år gammel vinbar og restaurant beliggende ved havnen i Bergen Sentrum. Hotellet tilbyr 130 rom og konferansekapasitet opptil 100 personer.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Hotel Augustin har hele tiden som mål å være blant de beste i klassen innen klima- og miljø. Vi har allerede gjort flere ENØK-tiltak og ytterligere reduisering av energiforbruket er et prioritert område.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Etter at oljefyren ble faset ut 01.02.16 anser Hotel Augustin seg som fossilfri. Arbeidet med å energieffektivisere fortsetter. Alle våre varmtvannsbeholdere er nå koblet over på fjernvarme, det samme planlegges med ventilasjons- aggregatene. Vi fortsetter arbeidet rundt overgang til kun LED-belysning.
- Transport: Vi anbefaler så vel våre kunder/gjester som egne ansatte om å bruke kollektive muligheter samt Bybanen. Det er inngått avtale med NorgesTaxi med tanke på at Hybrid-biler brukes så langt kapasiteten rekker. Vi henstiller våre leverandører til å stoppe motoren ved alle leveranser.
- Innkjøp: Vi benytter ikke palmeolje og kjøper heller ikke produkter inneholdende palmeolje. Mat som serveres i kaffe-pausene er hjemmelaget av ekte råvarer. Vi serverer økologisk, klimavennlig mat og unngår råvarer som skaper høye CO₂-utslipp. Vår frokost- og lunsj er i tillegg Debio-sertifisert.
- Avfall: Motivere våre ansatte til å forbedre sorteringsgraden på alt avfall.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Miljø- og klimaarbeidet er en del av agendaen på alle interne møter. Vi tilbyr gratis utlån av sykler til våre gjester og henstiller alle til å bruke kollektive reisemåter, dette gjelder også egne ansatte. Det er i dag svært få ansatte som har egen bil.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Hotel Augustin ble som første hotell i regionen sertifisert for Grønne Konferanser. Konseptet «Grønne Konferanser» garanterer kunden at vi har gjennomtenkt tilbudet fra a-å med tanke på et minimalt klimaavtrykk.

BESTE PRAKSIS

Alt matavfall blir kompostert. Vi har intensivert kompetansehevingen for egne ansatte innen kildesortering, dette har resultert i en bedre sorteringsgrad.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Hotel Augustin har vært Miljøfyrtårn helt siden 2001 som et av de første innen bransjen. Videre er vi Debiosertifisert og innehar sertifikat både for Grønne Konferanser og Grønt Punkt. Ble nylig også EU Ecolabel sertifisert. Dette er et sertifikat som bekrefter at vi har implementert en plan for reduksjon av vannforbruket. Vannforbruket på Hotel Augustin er lavere enn kravene hos miljømerket Blomsten og Svanen.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	25,8	32,8	16,4	4,6	-72,0 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)					
Fyringsolje	25,8	32,8	16,4	4,6	-72,0 %
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	679,7	615,3	0,0	448,5	
Fjernvarme/-kjøling				5,5	
Elektrisitet Markedsbasert	679,7	615,3	0,0	443,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	21,9	30,5	17,8	15,0	-15,7 %
Flyreiser					
Restavfall til forbrenning	10,3	22,8	10,5	11,2	6,7 %
Km-godtgjørelse					
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	10,3	7,5	6,8	3,1	-54,4 %
Avfall til gjenvinning	0,3	0,2	0,5	0,7	40,0 %
Pending					
Sum utslipp	726,4	678,6	34,2	468,1	
Prosentvis endring		-6,6 %	-95,0 %	1268,6 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	46,0	45,0	45,0	45,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	1 453,2	1 352,8	1 191,3	1 282,0	
Oppvarmet areal (m ²)	5 000,0	5 000,0	5 000,0	5 000,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	16,6	14,8	0,8	16,5	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)	15,8	15,1	0,8	15,7	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	290,6	270,5	238,3	290,6	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

^A Ingen egne kjøretøy.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Høgskolen i Bergen har omlag 8 400 studentar og 886 tilsette. Våre hovudcampusar ligg på Kronstad og i Møllendalsveien.

Høgskolen i Bergen har fusjonert med Høgskulen Stord/Haugesund (HsH) og Høgskulen i Sogn og Fjordane (HiSF) frå årsskifte 01.01.17, og er no ein del av Høgskulen på Vestlandet (HVL). Høgskulen på Vestlandet vil ha stor fagleg breidde og tilbyr etterspurd kunnskap og profesjonskompetanse. Vi har god dialog med samfunns- og næringsliv, og samarbeider godt med andre kunnskapsinstitusjonar.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

For HVL er 2017 er eit organisasjonsår. Dette betyr at dei lange linjene for miljøeffektive tiltak for heile HVL endå ikkje er trekt opp, men at dette arbeidet vil få eit sterkere fokus frå 2018. Dei enkelte studiestadane jobber med sine lokale tiltak som ble skildra i fjorårets rapportering.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Administrativt ligg det inne eit forslag om innkjøp av fossilfri energi innan 2025.
- Transport: For Nærregion Bergen er det beslutta at dei bilane som går på fossilt drivstoff skal utfasast, og erstattes med fossilfrie.
- Innkjøp: Det ligg ei føring for vektning av miljøkvaliteter i offentlige anbud og eit forslag om at dette skal vektast 20%

I tillegg vil dette ha et fokus i det vidare arbeide med en felles fusjonert Høgskule.

- Energieffektivisering
- Fossilfri parkering: Klar strategi på sykling/løping etc. til jobben – svært begrensa parkeringsdekning
- Reduksjon av flyreiser: Digitalisering og Skype har tatt over for mykje av reiseverksemda.
- Klimavenleg mat/reduksjon av matavfall: SIB som er HVL sin leverandør for kantinetjenester har eit sterkt fokus på reduksjon av matavfall. Det som produserast av denne type avfall blir behandla i eit eige komposteringsanlegg.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Gjennom den faglege satsinga på miljø, utvikler vi studentar som er sitt ansvar bevisst for eit grønt skifte med fokus på:

- Fornybare energiressursar
- Vasskraft, bølge- og tidevasskraft, vindkraft, solenergi, geotermisk energi, bioenergi
- Energiteknologi (produksjon, distribusjon og bruk av energi)
- Energibruk, spesielt i maritim sektor
- Miljø, sikkerhet og HMS

- Bærekraftige bygg
- Geofare og klimatilpasning
- Areal- og landskapsplanlegging

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Høgskolen i Bergen har topp moderne teknologisk utstyr for å kunne forstå og utvikle ny teknologi til lågutsleppsamfunnet.

Eit nytt høgspenslaboratorium er tatt i bruk og står sentralt når HiB satsar breitt på miljøvenleg energi-produksjon, distribusjon og forbruk. Også den nye bølgetanken blir viktig når ny havromsteknologi skal utviklast.

Ei tverrfagleg satsing skal sjå på fornybar og miljøvenleg vasskraft, fornybare energikjelder, varmepumper og meir miljøvenleg utnytting av naturgass. Berekraftig utvikling og energieffektive bygg er også eit viktig satsingsområde.

BESTE PRAKSIS

Vi har, på Kronstad 80 energibrønner som dekker 60 % av bygget sitt varmebehov, og 4 kuldetanker for å ta unna for døgnvariasjon.

Videre planlegg ein nybygg på ca. 14300m² som har miljømål ZEB-0-EQ (passivhus) og er Breeam-NOR excellent.

I utdanninga legg ein vekt på å utdanne miljøambassadører. Samt at ein har hatt systematisk rekruttering av grøn fagkompetanse dei siste 10 år.

Klar strategi på sykling/løping etc. til jobben.
– svært begrensa parkeringsdekning.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Nei

Klimakvoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)			19,5	18,8	-3,6 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)			19,5	18,8	-3,6 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)			4853,9	3093,1	11,2 %
Fjernvarme/-kjøling			2303,0	149,1	-35,3 %
Elektrisitet Markedsbasert			2550,9	2944,0	15,4 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)			2,3	413,6	216,7 %
Flyreiser				393,4	256,0 %
Restavfall til forbrenning			0,5	0,6	20,0 %
Km-godtgjørelse					
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)				17,8	0,0 %
Avfall til gjenvinning			1,8	1,8	0,0 %
Pending					
Sum utslipp			4875,7	3525,5	
Prosentvis endring				20,3 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk			813,0	886,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)			80 014,0	13 946,9	
Oppvarmet areal (m ²)				53 699,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)			4,5	3,1	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)			6,0	4,0	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)				258,3	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A 1 traktor

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

IHM er eit interkommunalt avfallsselskap danna i 1994 med kommunane Eidfjord, Granvin, Jondal, Ullensvang, Ulvik og Voss. Selskapet har hovudsete på Voss. Selskapet arbeider med innsamling, tilrettelegging av sorteringsløyser, gjenvinning, energiutnytting og sluttbehandling av avfall. IHM samlar inn avfall frå rundt 9000 hushald og 5000 hytter. Til saman er det 22.000 innbyggjarar i kommunane.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMARBEIDET

IHM sin forretningside er å forvalte og ta vare på verdiane i avfallet i eit ressurs- og klimaperspektiv - trygt, effektivt og økonomisk.

Strategisk målsetting for 2017 er å vera ein pådrivar og tilretteleggar for at husstandar og verksemdar i regionen tek sin del av arbeidet med det grønne skiftet og sirkel økonomi ved å jobba målretta for auka andel materialgjenvinning og lokal utnytting av ressursane.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Gjennomføra testprosjekt for å optimalisera uttak av deponigass. Eitt tonn auke i CO₂ frå fakkelen vil redusera utslipp frå deponi med 20 tonn CO₂.
- Transport: Regelmessig rapportering av forbruk på innsamling/transport. IHM har satt eit mål om å ta del i nasjonalt mål om 10% andel av fornybar energi i transportbransjen innan 2020 ved å vurdere biogass ved nye innkjøp. Bransjen ser no ei utvikling av elektrifisering av større køyretøy. Denne utviklinga føl IHM tett. IHM har i 2016 mogleheitsvurdert bruk av biodiesel opp mot påverknaden frå produksjon slik den er i dag.
- Fossilfri parkering: Tilgjengelige punkt for lading av elbil
- Reduksjon av flyreiser: Bruk av tog så langt det let seg gjera. Bruk av videomøter.
- Klimavennlig mat/reduksjon av matavfall: Kantine med fokus på kortreist- og / eller økologisk mat. Prioriterer grønnsaker og fisk foran kjøtt.
- Innkjøp og drift gjennomføres med minst mogleg svinn. I tråd med IHM sin politikk (Kvalitetsbevisst forvaltar og tenesteytar som arbeider for naturmiljøet sitt beste og eit godt arbeidsmiljø for dei tilsette), skal innkjøp og valg av produkt og tjenester vere et etisk-, miljø-, og helsemessig prioritert valg; som f.eks. fairtraide, svanemerke, energieffektive produkt, ikke produkt tilvirket fra regnskog. Miljøfyrtårn- og ISO-sertifisering skal vere medvirkende faktorer i en vurdering. IHM skal jevnlig vurdere kjemikaliebruk opp mot muligheten av substitusjon, og dermed om mulig gjøre innkjøp av mindre helse-, og miljøskadelige kjemikalier.

KOMMUNIKASJON AV KLIMARBEIDET

IHM nyttar begrepet sirkeløkonomi og har som målsetting å kommunisera innhaldet i begrepet for abonnentar og næringskundar.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Sortering og handsaming av avfall. Haldningsskapande arbeid for redusert avfallsproduksjon og ombruk. Høg gjenvinningsgrad av innsamla avfall. IHM har mål om lokal utnytting av innsamla treverk og andre naturlege ressursar i regionen.

Ei tverrfagleg satsing skal sjå på fornybar og miljøvenleg vasskraft, fornybare energikjelder, varmepumper og meir miljøvenleg utnytting av naturgass. Berekraftig utvikling og energieffektive bygg er også eit viktig satsingsområde.

BESTE PRAKSIS

I 21 år har IHM hatt utsortering av matavfall og i 15 år samla inn plastemballasje for hushald. IHM har som målsetting å utvida henteordningen for hushald til fleire avfallsfraksjonar. Dette i tråd med nasjonale målsettingar om betre ressursutnytting av avfallet.

IHM har anlegg for produksjon av straum og varme frå deponigass, og har i periodar produsert meir enn til eige forbruk. Overproduksjonen av straum blir levert til nettet.

Miljøsertifisering og %-sertifisert
ISO 14001
 Klimakvoter/opprinnelsesgaranti
 Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)				6 225,6	
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)				514,8	
Fyringsolje					
Prosessutslipp				5 710,8	
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)				317,8	
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert				317,8	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)				24,0	
Flyreiser				3,0	
Restavfall til forbrenning					
Km-godtgjørelse				1,6	
Andre reiser (tog/buss/taxi)				0,1	
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning					
Pending				19,3	
Sum utslipp				6 567,4	
Prosentvis endring					
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk				28,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)				2 759,9	
Oppvarmet areal (m ²)				970,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)				106,1	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)				30,6	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)					

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Kinect Energy Group, eid av World Fuel Services, er et ledende selskap internasjonalt innen bærekraft og energiforvaltning i offentlig og privat sektor. Selskapet har 14 kontorer i Europa, med det største kontoret i Bergen. Kinect Energy har også flere kontorer i Nord-Amerika. Regnskapet her gjelder Kinect Energy Group EMEA.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMARBEIDET

Visjonen til Kinect Energy Group er å fungere som «beste praksis» for både kunder og andre selskaper i energi-bransjen. Dette gjør vi blant annet ved å sørge for at driften er i tråd med ISO sertifisering. Kinect Energy Group har vært karbonnøytral siden 2013. Dette oppnås ved å kjøpe 100 prosent fornybar energi fra kraftverk med en sterk miljøprofil, samt at de totale utslippene blir kompensert gjennom kjøp av klimavoter. Kinect Energy Group mener at karbonnøytralitet er et viktig bidrag mot et lavkarbonsamfunn.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

Kinect Energy Group holder på å etablere klimaregnskap for sine globale utslipp. Dette arbeidet forventes å bli ferdigstilt i slutten av Q2 2017, deretter vil nærmere strategi etableres. Kinect Energy Group EMEA vil videreføre strategien om å være karbonnøytral og målet er at dette vil gjelde for hele selskapet globalt, på sikt kan det bli aktuelt også for morselskapet, World Fuel Services. Kinect Energy Group vil fortsette arbeidet med intern kommunikasjon rundt klimaregnskap og reduksjon av klimagasser. Vi tror at økt informasjon og bevisstgjøring internt vil føre til mer fokus og velvilje blant de ansatte til å endre egne rutiner.

- Energi: Kinect Energy Group har som mål å kun bruke fornybar energi i sine kontorer ved å kjøpe opprinnelsesgarantier fra kraftverk med en sterk miljøprofil gjennom TrackmyElectricity.com (TME) – en egenutviklet høykvalitetsplattform for fornybar energi. En del av beløpet fra TME går til å støtte småskala - fornybarprosjekter i områder der lokalsamfunnet ikke har tilgang til elektrisitet. Vi mener dette bidraget er en del av et større samfunnsansvar som bidrar til en fossilfri utvikling globalt.
- Transport: Det er ikke satt spesifikke mål om fossilfri transport i Kinect Energy Group EMEA. Det arbeides likevel målrettet for utskiftning av bilene med mer miljøvennlige alternativer.
- Flyreiser: Målet er at klimagassutslipp tilknyttet flyreiser reduseres, selv om utslippene for dette økte i 2016 med 36 tonn CO_{2e}. Økte utslipp skyldes hovedsakelig et økt antall fast ansatte og større geografisk utstrekning. Vi vil fortsette å sette fokus på flyreiser i 2017 og oppfordre ansatte til å bruke videokonferansesystemet så ofte som mulig.
- Klimavennlig mat og innkjøp: Kinect Energy Group

EMEA fokuserer på å redusere innkjøp av kjøtt i kantinen på hovedkontoret i Bergen og erstatte dette med mest mulig frukt og grønt. Det neste året vil flere spennende produkter fra blant annet Bama testes.

- Energy Group sorterer målrettet restavfall og matavfall fra kantinen på kontoret i Bergen. IT avdeling har også en avtale med ATEA for henting, sortering og resirkulering av elektronisk avfall.

KOMMUNIKASJON AV KLIMARBEIDET

I forbindelse med fjorårets klimarapportering ble det holdt en informasjonskampanje internt i selskapet der alle de ulike kategoriene innenfor klimarapporteringen ble gjennomgått. Alle ansatte fikk utfyllende informasjon om metodikk, klimaregnskapet, opprinnelsesgarantier, klimavoter og fordelene ved å lage et klimaregnskap. Denne kampanjen gikk over fem uker i mai/juni 2016 der informasjon ble delt på intranettet. Suksessen fra informasjonskampanjen i fjor vil bli gjentatt i 2017.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Kinect Energy Group lanserte TrackmyElectricity (TME) i 2015. Dette er en global tjeneste som sikrer forbrukere 100 prosent fornybar energi fra kraftverk med en sterk miljøprofil. Samtidig får kjøperne av TME en unik kommunikasjonspakke som gjør det mulig å fronte sin klimainnsats både eksternt og internt. Tjenesten er sitert i den siste veiledningen til Greenhouse Gas Protocol som en av de beste løsningene for å håndtere Scope 2 utslipp globalt. For mer informasjon om TrackmyElectricity se på nettsiden: trackmyelectricity.com

BESTE PRAKSIS

Kinect Energy Group EMEA reduserte sin bilpark med én diesel drevet bil høsten 2016, sammenliknet med 2015. Vi gjennomfører årlig reisevane-undersøkelse der pendling til og fra jobb blir kartlagt. Gjennom flere år med fokus på dette ser vi i 2016 en markant økning i bruk av elektriske og hybridbiler blant de ansatte. Ansatte brukte elektriske biler tilsvarende 123 521 km i 2016, sammenliknet med 10 103 km i 2015. På grunn av flere faste ansatte i selskapet økte likevel utslippene tilknyttet pendlingen ettersom den totale pendlingen økte fra 454 859 km i 2015 til 532 004 km i 2016. Arbeidet med å oppfordre ansatte til økt bruk av kollektivtransport og samkjøring til og fra jobb vil fortsette i 2017.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Kinect Energy Group er kvalitets- og miljøsertifisert i henhold til ISO9001 og ISO14001.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Kinect Energy Group EMEA kjøper klimavoter for å kompensere de totale utslippene på 378 tonn CO_{2e}. Det er et mål fra ledelsen i selskapet om at Kinect Energy Group globalt vil kompensere for sine utslipp når klimaregnskapet for 2016 er ferdigstilt.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)					
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)					
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	0,0	0,0	0,0	0,0	
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	364,0	236,8	348,9	374,1	7,2 %
Flyreiser	223,0	123,2	208,0	244,0	17,3 %
Restavfall til forbrenning	7,8	9,4	11,6	7,7	-33,6 %
Km-godtgjørelse					
Andre reiser (tog/buss/taxi)		0,7	1,4	1,0	-28,6 %
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	62,6	51,5	59,0	42,0	-28,8 %
Avfall til gjenvinning	0,4	0,8	0,9	0,4	-55,6 %
Pending	70,2	51,2	68,0	79,0	16,2 %
Sum utslipp	364,0	236,8	348,9	374,1	
Prosentvis endring		-34,9 %	47,3 %	7,2 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	150,0	145,0	136,0	178,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	1 258,4	1 196,2	1 272,9	1 292,0	
Oppvarmet areal (m ²)	5 663,0	5 538,7	5 876,0	6 191,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	1,2	0,7	0,7	0,3	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)	2,4	1,6	2,6	2,1	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	222,2	216,0	216,6	208,8	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Norsk Energi er et ledende konsulentselskap innen energi, miljø og sikkerhet med spesialkompetanse på termiske energisystemer. Vi bistår offentlige og private kunder i deres arbeid med å forbedre sin klimaprestasjon gjennom blant annet energiledelse, energieffektivisering og omlegging til fornybare energikilder.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Norsk Energi skal være den foretrukne samarbeidspartner innen termiske energianlegg, og i hvert prosjekt vi gjennomfører skal Norsk Energi ha fokus på energieffektivitet, fornybar energi, miljø, klima og sikkerhet. Gjennom kontinuerlig fokus på reduksjon av aktiviteter med klimagassutslipp, og gjennom å fortsette å bistå kunder i deres arbeid med energieffektivisering og omlegging til fornybare energikilder bidrar Norsk Energi til bærekraftig utvikling for egen virksomhet og samfunnet for øvrig.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Oppvarmingskilder til leiebygg er varmpumpe og elektrisitet.
- Transport: For å redusere utslipp fra transport skal Norsk Energi bruke egne elbil i møte med kunder, fremfor ansattes biler med fossil drivstoff, så langt det lar seg gjøre.
- Reduksjon av flyreiser: Norsk Energi prøver kontinuerlig å redusere flyreiser ved å bruke elektroniske møter.
- Arbeidsreiser /reisvaner: Norsk Energi subsidierer elsykler til ansatte, og har årlig kollektiv/sykle/gå-til-jobben-aksjon.
- Innkjøp: Norsk Energi har ikke en overordnet plan for grønne innkjøp, men har en målsetning om å velge miljøsertifiserte leverandører og prioriterer miljømerkede produkter, der det er mulig.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Norsk Energi deler historier om kunder som har redusert sin energibruk og sine klimagassutslipp på hjemmesidene våre. På den måten viser vi muligheter som finnes, og håper det kan inspirere andre aktører til å gjennomføre lignende tiltak.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Norsk energi fremmer reduserte klimagassutslipp gjennom å bistå kunder med å etablere energiledelse, energieffektivisering og omlegging til fornybare energikilder. Norsk Energi utarbeider også klimaregnskap og tiltaksplaner for reduksjon av klimagassutslipp.

BESTE PRAKSIS

Norsk Energi har gjennom rådgivning og prosjektering for sine kunder bidratt til signifikante reduksjoner av kundenes energibruk og klimagassutslipp. Av Enova finansierte energiledelsesprosjekter har vi vært samarbeidspartner i 38 %, der hvert av disse prosjektene har resultert i redusert energibruk i størrelsesordenen 5-30 %. En stor del av Norsk Energis kundemasse er fjernvarmeselskap der Norsk Energi bidrar med alt fra prosjektering og prosjektgjennomføring til tiltaksanalyse for energieffektivisering og reduksjon av klimagassutslipp. Gjennom vår rådgiving mot fjernvarmeselskap samt vår rådgiving direkte mot større byggeiere har vi vært med på å bidra til at industri, tjenesteytende næringer og større boligsameier har lagt om til fornybare energikilder. Gjennom energigjenvinningstiltak i norske og internasjonale industribedrifter bidrar Norsk Energi til energieffektiv og miljøvennlig industriproduksjon.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Norsk Energi sitt hovedkontor er Miljøfyrtårnsertifisert. Innen 2017 skal avdeling Bergen være sertifisert Miljøfyrtårn.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

Ingeniører på jakt etter enøktiltak.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)					
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)					
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)			9,5	9,0	-5,0 %
Fjernvarme/-kjøling					
Elektrisitet Markedsbasert			9,5	9,0	-5,0 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)			14,8	12,3	-16,9 %
Flyreiser			12,8	9,3	-27,3 %
Restavfall til forbrenning					
Km-godtgjørelse			2,0	1,4	-30,0 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning					
Pending				1,6	
Sum utslipp			24,3	21,3	
Prosentvis endring				-12,2 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk			10,6	11,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)			20,0	20,2	
Oppvarmet areal (m ²)			336,0	336,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)			1,6	1,3	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)			2,3	1,9	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)			59,7	60,1	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A Norsk Energi har ingen egneide fossile kjøretøy.

Fossilfri
virksomhet!

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Norsk Klimastiftelse, «Noregs grønne tankesmie», er en ikke-kommersiell stiftelse som arbeider for økt klimakunnskap og konkrete tiltak som reduserer klimagassutslipp. Vi arbeider bredt innenfor klima- og energifeltet. Stiftelsen skal være en pådriver for utvikling og bruk av ny teknologi og nye energiformer ved å koble forskningsmiljøer, bedrifter og beslutningstakere i det politiske miljø.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Stiftelsens allmennyttige formål er, gjennom egen virksomhet, herunder formidling av kunnskap og forslag fra anerkjente kunnskapsmiljøer, å bidra til tiltak som leder til redusert utslipp av klimagasser og redusert energiforbruk.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Bygget vi leier kontor i benytter ikke fossile oppvarmingskilder. Stiftelsen har som mål at energibruk på kontoret reduseres med 5 % i løpet av 2017. Dette gjøres i samspill med huseier, Impact Hub, som miljøsertifiseres våren 2017.
- Transport: Stiftelsen har ingen egne kjøretøy eller parkering. Målet er at antall flyreiser reduseres med 10 % i 2017 og bruk av videokonferanser økes. Tog benyttes i stedet for fly når mulig. Stiftelsen etterstreber å reise fossilfritt eller kollektivt og etterspør nullutslipp – drosjer. På våre nettsider finner man informasjon om hvordan komme seg til vårt kontor på en miljøvennlig måte og vi oppfordrer til miljøvennlig reise i forbindelse med alle våre arrangement og møter.
- Avfall: Huseier, Impact Hub, miljøsertifiseres våren 2017 og nye avfallsmål settes av dem. Bruk av skrivepapir reduseres med 30 % og papiravfall med 10 % i 2017. Stiftelsen benytter dobbeltsidig utskrift som standard og sikker utskriftsløsning.
- Innkjøp: Stiftelsen har egen grønn plan for innkjøp og vil i løpet av 2017 utfordre alle hovedleverandører om miljøsertifisering og å sette seg mål om å bli fossilfri minimum innen 2030, i takt med Bergen kommune. Antall miljømerkede leverandører/produkter økes med 10 % i 2017. Engangsartikler og unødvendig emballasje unngås og ved matservering skal bruk av kjøtt begrenses. Vi benytter sertifiserte grønne konferansetilbud når mulig.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Vi kommuniserer våre målsetninger på egne nettsider, samt at vi etterspør våre leverandører om miljøsertifisering og målsetning om fossilfri virksomhet innen 2030.

Stiftelsens allmennyttige formål er å formidle kunnskap, forslag fra anerkjente kunnskapsmiljøer og beste praksis. Dette gjør vi i stor grad gjennom våre produkt og tjenester for lavutslippssamfunnet.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

- Klimamagasinet 2 °C gis ut av Norsk Klimastiftelse og er laget i tett samarbeid med norske klimaforskere. Magasinet skal styrke kunnskapsgrunnlaget rundt klimaforskning.
- Energi og Klima er et nettmagasin med mål om å være den viktigste norske kilden til debatt, analyse og bakgrunn om klima, fornybar energi og cleantech. Her finner man også Klimavakten som gir grafikk med de viktigste tall om klimaendringer, utslipp og energi, samt Klimatv.no hvor vi samler de viktigste videoer fra våre møter.
- Frokostmøter for kunnskapsbaserte, sentrale debatter knyttet til klima- og energiomstillingen.
- Klimapartnere Hordaland: Systematisk partnernettsverk for å redusere klimagassutslipp, fremme grønn samfunns- og næringsutvikling og være et effektivt bidrag til en grønnere region.
- Medarrangør for Fornybarkonferansen, hvor blant annet SPIR!, Klimateknologi- og fornybarprisen, deles ut årlig.

BESTE PRAKSIS

Norsk Klimastiftelse har spilt en sentral rolle i å løfte frem klima som finansiell risiko i lys av klima- og energiomstillingen. Vi tror økt lys på økonomiske og finansielle forhold, trusler og muligheter bidrar til å akselerere det grønne skiftet. Risiko både klimaendringer og klimapolitikk representerer, blir tydeliggjort gjennom publikasjoner, debatter og nettverkssamarbeid som Klimastiftelsen leverer.

I Klimastiftelsen etterstreber vi å reise fossilfritt eller kollektivt når mulig. Vi har ingen dedikerte parkeringsplasser. Vi minimerer behovet for flyreiser gjennom dokumentdeling i skyen og utstrakt bruk av videomøter. Vi forsøker å unngå «God dag mann Oslo møter» og forsøker å samle opp flere møter på en dag dersom man uansett må reise fysisk. Vi utfordrer alle våre hovedleverandører miljøsertifisering og mål om å bli fossilfri, minimum innen 2030.

Miljøsertifisering og %-sertifisert
Miljøfyrtårn
Klimavoter/opprinnelsesgaranti
Nei

Fra Klimapartnere ledermøte 2017.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV.)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)					
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)					
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	0,9	0,8	0,8	1,5	84,0 %
Fjernvarme/-kjøling	0,2	0,1	0,1		-100,0 %
Elektrisitet Markedsbasert	0,7	0,7	0,7	1,5	110,3 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	6,7	11,3	6,6	7,7	16,7 %
Flyreiser	5,1	9,2	5,5	6,7	21,8 %
Restavfall til forbrenning	0,1	0,1	0,2	0,0	-100,0 %
Km-godtgjørelse	0,2	0,1	0,1		-100,0 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)	0,0	0,4	0,1		-100,0 %
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	1,3	1,5	0,7	1,0	42,9 %
Avfall til gjenvinning	0,0	0,0	0,0	0,0	
Pending				0,0	
Sum utslipp	7,6	12,1	7,4	9,2	
Prosentvis endring		59,6 %	-38,8 %	23,9 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	2,0	3,0	3,0	3,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	3,4	3,4	4,0	3,3	
Oppvarmet areal (m ²)	15,3	15,0	17,0	20,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	1,9	2,4	1,5	1,9	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)	3,8	4,0	2,5	3,1	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	222,2	226,7	235,4	165,0	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

Fossilfri
virksomhet!

Krav om fossilfrie
leverandører!

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Studentsamskipnaden på Vestlandet ble etablert 1. januar 2017 etter en fusjon mellom 3 samskipnader. Hovedkontoret er i Bergen og vi finner øvrige avdelinger i Haugesund/Stord, Sogndal/Førde. Vi er en velferdsorganisasjon for nærmere 40 tusen studenter på Vestlandet. Miljørapportering omfatter virksomheten i Bergen for 2016.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Vi ble Norges første sertifiserte studentsamskipnad i 2014 og ble sertifisert etter hovedkontormodellen med 14 underavdelinger.

Vi vil fortsette å sertifisere oss med 6 nye avdelinger i 2017 (lege/ tannlegekontor/ Cafe Høgskolen på Vestlandet/ Stord/ Haugesund/ Sogndal/ Førde). Vi ble dessuten medlem av Klimapartnere Hordaland i 2016.

Vi har klare mål om å forbedre oss innen områdene innkjøp, avfall, energi og transport i årene som kommer, og det er utarbeidet en rekke instruksjer til hjelp for underavdelingene.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Oljekjelene i studentbolig og barnehage i Øyjorden/ NHH, byttes ut innen 2020
- Energieffektivisering: Det er mange virksomhetsområder i bedriften og det jobbes godt med ulike tiltak innen alle områdene. Siden sertifisering for tre år siden, er særlig det gjort store forbedringer for barnehagene. Vårt fokus fremover er innen studentboligene og vi bygger nå svært energieffektive studenthybler i massivtre.
- Transport: Vi bytter ut bensin/dieseldrevne kjøretøy fortløpende med EL-biler. Det er noen utfordringer i Haugesund/Sogndal, på grunn av store reiseavstander
- Arbeidsreiser /reisevaner: Reisevaneundersøkelsen gjennomføres
- Reduksjon av flyreiser: Skype for Business benyttes og det er utviklet en egen instruks for reiser i bedriften.

Gjennom fusjonen vil det være nødvendig med økt reiseaktivitet, spesielt de første par årene.

- Fossilfri parkering: De aller fleste bruker kollektivtransport eller sykler til jobben
- Klimavennlig mat/reduksjon av matavfall: Det er sterkt fokus på dette spesielt innen barnehagene og cafe.
- Innkjøp: Leverandører som vi handler for mer enn 10 tusen kroner pr år er kartlagt. Vi er opptatt av at de også er sertifisert og medlem av grønt punkt Norge, hvor vi har status som kontrollmedlem.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Vi har en egen miljøarbeidsgruppe og miljø er fokusområde i toppledergruppen.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Boliger og barnehager bygges nå i massiv tre.

BESTE PRAKSIS

Samme som over, boligbygging og barnehager i massiv tre, samt overgang til EL-biler innen studentboligene.

Miljøsertifisering og %-sertifisert
Miljøfyrtårn siden 2014
Klimakvoter/opprinnelsesgaranti
Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)				493,7	
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)				134,8	
Fyringsolje				358,9	
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)				37,9	
Fjernvarme/-kjøling				37,9	
Elektrisitet Markedsbasert				0,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)				294,6	
Flyreiser				13,3	
Restavfall til forbrenning				189,0	
Km-godtgjørelse				0,9	
Andre reiser (tog/buss/taxi)				0,1	
Annet (innkjøpte varer og tjenester)				0,6	
Avfall til gjenvinning				0,7	
Pending				90,0	
Sum utslipp				826,2	
Prosentvis endring					
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk				305,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)				22 358,8	
Oppvarmet areal (m ²)				129 700,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)				16,9	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)				2,7	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)				168,1	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

^A Kjøretøy byttes til nullutslipp fortløpende

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Sparebanken Vest er landets tredje største sparebank og er et komplett finanshus for mer enn 250.000 person- og bedriftskunder. Vi er stolt over å være et selvstendig finanskonsern med hovedkontor i Bergen med en sentral rolle i mye av den verdiskapningen som skjer på Vestlandet.

Banken har eksistert siden 1823 og er landets nest eldste bank. Sparebanken Vest er 80 % eid av Vestlendingene, og vi deler derfor ut samfunnsutbytte til gode prosjekter over hele Vestlandet.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Bankens visjon: Alt vi gjør, gjør vi for å bidra til at livet på Vestlandet skal bli enda litt bedre.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

I forbindelse med miljøsertifiseringsarbeidet som pågår vil det bli utarbeidet en ny plan for mål og forbedringer innenfor klimaarbeid.

- Energi: Vi benytter ikke fossil energi for våre lokasjoner, og har ikke gjort dette siden 2010. Jonsvollkvartalet benytter fjernvarme til oppvarming av varmtvann
- Transport: Vi har som mål å endre vår bilpark til en fossilfri bilpark innen 2025.
- Innkjøp: SPV har fokus på lavest mulig miljøbelastning i anskaffelseprosesser. Dette er spesielt knyttet til innkjøp av Facility og FDV tjenester (f.eks at leverandøren er Svanemerket, bruker miljømerkede produkter etc.) Leverandøren skal til enhver tid oppfylle eller ligge i forkant av offentlige miljøkrav. Leverandøren skal sikre at alle produksjonsmetoder og teknikker som benyttes utnytter råstoff og energiressurser best mulig, samtidig som arbeidsmiljøet blir ivaretatt.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Jonsvoll er et moderne bygg med en sentral plassering i Bergen sentrum godt tilrettelagt for kollektiv tilkomst. Samfunnsansvar er en viktig del av virksomhetens DNA og det vil arbeides med å styrke dette engasjementet i hele organisasjonen også mht klimamålsettinger.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Vi støtter samfunnsnyttige og lokale engasjement gjennom våre allmenntilgjengelige midler.

BESTE PRAKSIS

I år kommer vi blant annet til å støtte pilotsesongen Bysykler i Bergen 2017, et prosjekt som vil tilrettelegge for effektiv og god transport og gjøre Bergen til en grønnere by.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Miljøsertifisering etter flytting til Jonsvoll er startet og vil fullføres i 2017.

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)			20,6	1,4	-93,2 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)			20,6	1,4	-93,2 %
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)			2 949,2	2001,3	-32,1 %
Fjernvarme/-kjøling			5,0	13,8	176,0 %
Elektrisitet Markedsbasert			2944,2	1987,5	-32,5 %
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)			197,0	176,1	-10,6 %
Flyreiser			50,0	51,0	2,0 %
Restavfall til forbrenning			35,0	35,0	0,0 %
Km-godtgjørelse			110,3	88,4	-19,9 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning			1,7	1,7	0,0 %
Pending					
Sum utslipp			3 166,8	2 178,8	
Prosentvis endring			-27,6 %	-31,2 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk			694,0	713,9	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)			6 467,4	5 135,9	
Oppvarmet areal (m ²)			48 728,0		
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)			N/A		
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /ÅV)			4,6	3,1	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)			131,1		

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Sweco er et internasjonalt selskap med hovedkontor i Sverige som tilbyr rådgivningstjenester innen et bredt faglig spekter og leverer løsninger som forener teknikk, estetikk, økonomi og miljø.

I Norge driver Sweco rådgivervirksomhet innen markedsområdene energi, vann og miljø, bygg og konstruksjoner, areal- og transport, tekniske installasjoner, prosjektadministrasjon og flerfaglig prosjektering. I Bergen jobber rundt 250 ansatte.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

Sweco støtter FNs bærekraftsmål, Agenda 2030, og legger de til grunn for sitt langsiktige arbeid med bærekraft. Sweco har fra og med 2017 satt seg mål om å redusere utslipp fra tjenestereiser og reiser til/fra jobb. Klimagassregnskap vil brukes for å løpende følge opp klimaarbeidet.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: Bygget hvor Sweco er leietaker har stort fokus på energioppfølging for å sikre at ambisjon for levert energi til bygget blir nådd. 1. driftsår fokuseres det på å finne avvik og innjusteringsbehov. Resultater planlegges å offentliggjøres og presenteres i diverse fora, for å spre erfaringer og kompetanse om energioppfølging i kontorbygg.
- Transport: Det skal ikke kjøpes inn nye fossile kjøretøy ved utskifting av bilparken fremover.
- Fossilfri parkering: I forbindelse med BREEAM Excellent-sertifisering av Swecobygget på Fantoft er antall parkeringsplasser begrenset da det er fokus på omlegging til bruk av el-sykler, bybane og samkjøring.
- Arbeidsreiser/ reisevaner: Vår miljøerklæring spesifiserer at tjenestereiser skal skje på mest mulig miljøriktig måte, for eksempel ved å benytte effektiv kollektiv transport eller samkjøring, og at reiser i prosjekter etterstrebes å erstattes med video- eller Skypemøter. I Bergen er det lagt stor vekt på tilrettelegging for å på en enkel måte gjennomføre videomøter.
- Det skal utarbeides klimagassregnskap for direkte utslipp fra drift (utslipp fra tjenestereiser). Videre skal det arbeides for totalt 10 % reduksjon av klimagassutslipp fra tjenestereiser og reiser til/fra jobb i tråd med målene til «Næring for klima» og «Klimapartner Hordaland».
- Klimavennlig mat/reduksjon av matavfall: I kantinen sorteres matavfall fra papir- og restavfall.
- Innkjøp: Swecos innkjøpspolicy gjelder for alle Swecos forretningsenheter i Norge. Policyen omfatter alle innkjøp av varer og tjenester samt krav til leverandører av disse. Det skal stilles miljøkrav til leverandører av varer og tjenester som påvirker virksomhetens miljøaspekter; avfall, energi, utslipp og transport. Innkjøp av nye biler skal være el-biler, hybrid eller el-sykler.

- Den største effekten på reduserte klimagassutslipp oppnår vi gjennom de prosjektene vi er involverte i. Her kan vi blant annet nevne Bybanen byggetrinn 4, Høgskolen i Bergen og Varden Skole.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

Som et ledd i vår miljøsertifisering skjer det kontinuerlig opplæring og bevisstgjøring. I tillegg utarbeider vi jevnlig interne rapporter om aktuelle bærekrafttemaer. På mange av våre kontorer i Norge har Sweco innført ukentlige visninger av en TED talk i lunchen med bærekraft som tema.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Bærekraftige løsninger skal prege alle Swecos leveranser, men noen av våre styrker er markedsledende løsninger innenfor fornybar energi og energieffektive bygg samt lavutslippsløsninger innenfor infrastruktur og arealplanlegging.

BESTE PRAKSIS

Sweco flyttet november 2016 inn som leietaker i nytt kontorbygg i Fantoftveien 14 P i Bergen, fra Storetveitveien 96–98. Byggeherre var Fantoft Utvikling. Fraflyttet bygg var et gammelt bygg oppvarmet av direkte EL og med høyt forbruk. De nye kontorlokalene er et av Norges mest miljøvennlige kontorbygg. Sweco er prosjekterende og leietaker for bygget, som gjenvinner varme fra dagligvarebutikk i 1. etg samt produserer lokal fornybar energi til eget bruk. Bygget har oppnådd BREEAM Excellent-klassifisering, med energimerke A og med 80 prosent redusert energiforbruk sammenlignet med et standard TEK10-bygg, ned til 35 kWh/m² oppvarmet BRA. Bygget er lagt opp til samkjøring, bruk av sykkel og bybane. Med dette er ansatte også en bruker av de miljøtjenester Sweco tilbyr.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

Sweco ble i 2009 sertifisert etter ISO 14001 i 2004.

Klimakvoter/opprinnelsesgaranti

Nei

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)			20,6	1,4	
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)			20,6	1,4	
Fyringsolje					
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)			2 949,2	2001,3	
Fjernvarme/-kjøling			5,0	13,8	
Elektrisitet Markedsbasert			2944,2	1987,5	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)			197,0	176,1	
Flyreiser			50,0	51,0	
Restavfall til forbrenning			35,0	35,0	
Km-godtgjørelse			110,3	88,4	
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)					
Avfall til gjenvinning			1,7	1,7	
Pending					
Sum utslipp			3 166,8	2178,8	
Prosentvis endring			-27,6 %	-31,2 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk			694,0	713,9	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)			6 467,4	5 135,9	
Oppvarmet areal (m ²)			48 728,0		
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)			N/A		
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)			4,6	3,1	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)			131,1		

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

A 2 hybrid biler og
2 el-sykler brukes
aktivt i arbeid.

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

OM VIRKSOMHETEN

Universitetet i Bergen er med sine 16 400 studenter og vel 3 600 ansatte et mellomstort europeisk universitet. Sentrale deler av campus ligger i sentrum av byen. Universitetet i Bergen er både et lærested og en forskningsinstitusjon som dekker de fleste fagområder, organisert i syv fakulteter og rundt 54 institutter og faglige sentre.

VISJON & AMBISJON FOR KLIMAARBEIDET

UiB vil senke utslippene fra avfall, energi, innkjøp og transport med 20 % innen 2020, sammenlignet med år 2009.

KLIMAMÅL OG PLAN FOR REDUKSJON AV UTSLIPP

- Energi: UiB benytter ikke fossil fyringsolje til oppvarming av bygg. Kun 1 av 95 bygg har bio-olje som primæroppvarmingskilde, og målet er å fase ut olje og gå over til fjernvarme i det aktuelle bygget.
- Energieffektivisering: UiB har som mål å redusere energiforbruket med 20 % innen 2020.
- Transport: Ved innkjøp av nye biler, kjøper UiB bare elbiler, bortsett fra i spesielle tilfeller der det ikke finnes elektriske alternativ.
- Fossilfri parkering: Bygge ut tilstrekkelig antall elbilparkeringsplasser.
- Arbeidsreiser /reisevaner: Tilrettelegge for miljøvennlige arbeidsreiser ved å bygge ut sykkelparkeringshus over hele campus.

KOMMUNIKASJON AV KLIMAARBEIDET

UiB har en sentral miljøkoordinator og miljøkontakter på alle fakulteter og enheter. Disse følger opp UiBs miljø-satsing. Informasjon om miljø-satsingen publiseres på HMS-portalen.

PRODUKT OG TJENESTER FOR LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

UiB har «Klima og energiomstilling» som strategisk satsingsområde:

Klimaomstilling:

Fysisk og samfunnsmessig klimatilpasning, inkludert rammebetingelser, avtaleverk, klimaservice. Omstilling til et mindre sårbart samfunn med lave klimagassutslipp og lav samfunnsmessig og finansiell klimarisiko. Grønn byutvikling, lavutslipp transportsystemer. Menneskers og organisasjoners holdninger, livsstil og endringskapasitet.

Energiomstilling:

Energiforsyning, energisystemer, energibruk og omstilling til et samfunn med lave klimagassutslipp, inkludert transport, urban energibruk, helse og menneskers livsstil. Rammevilkår for energiomstilling ved regulering og virkninger på og fra nasjonale og internasjonale markedsforhold.

BESTE PRAKSIS

UiB har et eget «nærvarmenett» som henter opp sjøvann fra 100 meters dyp i Byfjorden og produserer energi via en varmepumpe. I tillegg satser UiB på utbygging av trygg sykkelparkering, og utvidet med 114 plasser i 2016.

Miljøsertifisering og %-sertifisert

UiB er sertifisert som Miljøfyrtårn

Klimavoter/opprinnelsesgaranti

UiB kjøper ikke klimavoter, men kjøper opprinnelsesgarantier på all elektrisitet.

KLIMAREGNSKAP (TONN CO ₂ EQV)	2013	2014	2015	2016	ENDRING 2015–2016
Sum direkte utslipp (Scope 1)	519,1	574,9	578,1	15,0	-97,4 %
Drivstoff (kjøretøy og annet forbruk)	24,4	23,3	22,2	15,0	-32,4 %
Fyringsolje	494,7	551,6	555,9		-100,0 %
Prosessutslipp					
Parafin, propan og gass					
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	32 461,1	29 229,4	726,0	493,4	-32,0 %
Fjernvarme/-kjøling	3 038,1	710,4	726,0	493,4	-32,0 %
Elektrisitet Markedsbasert	29 423,0	28 519,0	0,0	0,0	
Sum andre indirekte utslipp (Scope 3)	3 176,9	2 736,2	2 859,0	2862,2	0,1 %
Flyreiser	2 665,0	1 975,0	2 154,0	2058,0	-4,5 %
Restavfall til forbrenning	386,6	553,1	440,4	404,8	-8,1 %
Km-godtgjørelse	57,9	56,7	53,8	52,3	-2,8 %
Andre reiser (tog/buss/taxi)					
Annet (innkjøpte varer og tjenester)	55,4	137,9	151,1	151,1	0,0 %
Avfall til gjenvinning	12,0	13,5	59,7	42,8	-28,3 %
Pending				153,2	
Sum utslipp	36 157,1	32 540,5	4 163,1	3370,6	
Prosentvis endring		-10,0 %	-87,2 %	-19,0 %	
NØKKELTALL					
Antall ansatte/årsverk	3 457,0	3 566,0	3 625,0	3 683,0	
Totalt energiforbruk - MWh (fossilt brensel + innkjøpt energi)	88 230,8	82 016,0	80 630,8	97 006,1	
Oppvarmet areal (m ²)	299 303,0	299 303,0	326 420,0	327 770,0	
KLIMA- OG ENERGIINDIKATORER					
Totalt utslipp per omsetning (tCO _{2e} /mill NOK)	9,7	8,9	1,1	0,7	
Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp (tCO _{2e} /Åv)	10,5	9,1	1,1	0,9	
Energiforbruk til oppvarming av lokaler (kWh/m ²)	294,5	273,7	246,7	222,3	

SYSTEMATISK MÅLSETTING*

TRANSPORT

ENERGI

INNKJØP

AVFALL

MILJØSERTIFISERT

* Ved grønn farge på symbolet har klimamål blitt satt og gjennomført, ved orange farge er det under gjennomføring, mens ved rødt mangler konkrete mål eller påbegynte tiltak for dette området. Alle Klimapartnere utfordres til å bli fossilfrie (transport/energi) senest innen 2030. Se nærmere beskrivelse i innledning.

Elektrisitetens klimapåvirkning sett fra et fysisk perspektiv og et markedsbasert perspektiv

I januar 2015 ble GHG Protokollens (2015) nye retningslinjer for beregning av utslipp fra elektrisitetsforbruk publisert. Her åpnes det for todelt rapportering av elektrisitetsforbruk.

I praksis betyr det at virksomheter som rapporterer sine klimagassutslipp skal synliggjøre både reelle klimagassutslipp som stammer fra produksjonen av elektrisitet, og de markedsbaserte utslippene knyttet til kjøp av opprinnelsesgarantier. Hensikten med denne endringen er på den ene siden å vise effekten av energieffektivisering og sparetiltak (fysisk), og på den annen siden å vise effekten av å inngå kjøp av fornybar elektrisitet gjennom opprinnelsesgaranti (marked). Dermed belyses effekten av samtlige tiltak som en virksomhet kan gjennomføre knyttet til forbruk av elektrisitet.

1: En opprinnelsesgaranti er et bevis på hvilke kilder en gitt mengde strøm er produsert fra. Ordningen ble innført med EUs første fornybardirektiv (Direktiv 2001/77/EC) i 2001 og er videreført det reviderte fornybardirektivet (Direktiv 2009/28/EC) i 2009. Det engelske ordet for opprinnelsesgaranti er Guarantee of Origin, ofte forkortet som GO (kilde: Østfoldforskning 2013)

KLIMAPÅVIRKNING FRA ELEKTRISITETSFORBRUK – ULIKE UTSLIPPSFAKTORER

Fysisk perspektiv (lokasjonsbasert metode)

Denne utslippsfaktoren er basert på faktiske utslipp knyttet til elektrisitetsproduksjon innenfor et spesifikt område. Innenfor dette området er det ulike energi-produsenter som benytter en miks av energibærere, der de fossile energibærerne (kull, gass, olje) medfører direkte utslipp av klimagasser. Disse klimagassene reflekteres gjennom utslippsfaktoren og fordeles dermed til hver enkelt forbruker.

Klimapartner Hordaland benytter Norsk NVE produksjonsmiks faktor for elektrisitet, som i 2016 tilsvarte 17 gram CO₂e per kWh.

Markedsbasert perspektiv

Beregningen av utslippsfaktor baseres på om virksomheten velger å kjøpe opprinnelsesgarantier eller ikke. Ved kjøp av opprinnelsesgarantier dokumenterer leverandøren at kjøpt elektrisitet kommer fra kun fornybare kilder, som gir en utslippsfaktor på 0 gram CO₂e per kWh.

Elektrisitet som ikke er knyttet til opprinnelsesgarantier får en utslippsfaktor basert på produksjonen som er igjen etter at opprinnelsesgarantiene for fornybar andel er solgt. Dette kalles residual miks. Norsk elektrisitets rest-/residualmiks har en utslippsfaktor på 446 gram CO₂e per kWh i 2016 (referanse: RE-DISS).

Referanser: WBCSD/WRI (2004). *The greenhouse gas protocol. A corporate accounting and reporting standard (revised edition)*. World Business Council on Sustainable Development (WBCSD), Geneva, Switzerland /World Resource Institute (WRI), Washington DC, USA, 116 pp.
WBCSD/WRI (2015). *GHG protocol Scope 2 guidance: An amendment to the GHG protocol corporate standard*. World Business Council on Sustainable Development (WBCSD), Geneva, Switzerland /World Resource Institute (WRI), Washington DC, USA, 117 pp.
RE-DISS (2014). *Reliable disclosure systems for Europe – Phase 2: European residual mixes*.

Sammendrag (lokasjonsbasert)

LOKASJONSBASERT SAMMENDRAG PER VIRKSOMHET (TONN CO ₂ EKVIVALENTER)						
	Totalt årlig utslipp				Endring totalt utslipp	Endring totalt utslipp
	2013	2014	2015	2016	2013–2016	2015–2016
Angarde	128,7	65,1	71,8	92,3	-28,2 %	28,6 %
Asko Vest			3 295,6	2 283,8		-30,7 %
Asplan Viak	49,2	31,7	97,0	75,2	52,7 %	-22,5 %
Atea	196,4	162,8	148,6	116,3	-40,8 %	-21,7 %
Avinor			1 351,3	1 376,1		1,8 %
Bergen Energi	377,8	250,0	362,9	396,1	4,8 %	9,1 %
Bergen Kommune	7 398,4	7 516,1	8 844,8	9 245,0	25,0 %	4,5 %
BIR	63 000,3	80 951,2	79 472,8	79 434,8	26,1 %	0,0 %
BKK	2 588,2	2 746,1	2 704,2	2 871,3	10,9 %	6,2 %
Emisoft	24,8	20,9	8,4	9,1	-63,3 %	8,0 %
Fjordkraft			179,1	168,5		-5,9 %
Fylkesmannen i Hordaland	236,0	110,5	107,5	124,2	-47,4 %	15,5 %
Greenstat				5,1		
Helse Bergen HF	12 644,9	9 127,2	9 870,8	12 547,7	-0,8 %	27,1 %
Hordaland Fylkeskommune	5 415,1	3 052,9	3 073,1	5 154,7	-4,8 %	67,7 %
Hotell Augustin	58,3	76,9	46,6	42,0	-28,0 %	-9,9 %
Hotell Terminus	167,4	76,7	82,7	79,3	-52,6 %	-4,1 %
Høgskolen i Bergen			439,7	693,7		57,8 %
IHM				6 261,7		
Klimastiftelsen	7,0	11,5	6,7	7,8	11,4 %	15,6 %
Norsk Energi			15,0	12,6		-15,9 %
Sparebanken Vest			291,0	267,1		-8,2 %
Studentsamskipnaden på Vestlandet				1 140,7		
Sweco				98,1		
Universitetet i Bergen	7 378,8	4 646,4	4 767,1	4 329,8	-41,3 %	-9,2 %
Sum utslipp	99 671,3	108 646,1	115 236,7	126 832,8	27,3 %	10,1 %
Sum utslipp uten de nye partnere				113 665,9	9,9 %	- 1,3 %

Gjennomsnittlig sum per nøkkeltall 2015—2016

Samlet utslipp ekskl. nye partnere og pendling

Totalt utslipp per årsverk ekskl. prosessutslipp, nye partnere og pendling (tCO_{2e}/ÅV)

Totalt utslipp per omsetning ekskl. nye partnere og pendling (tCO_{2e}/mill NOK)

Endring i energiforbruk til oppvarming av areal (kWh/m²)

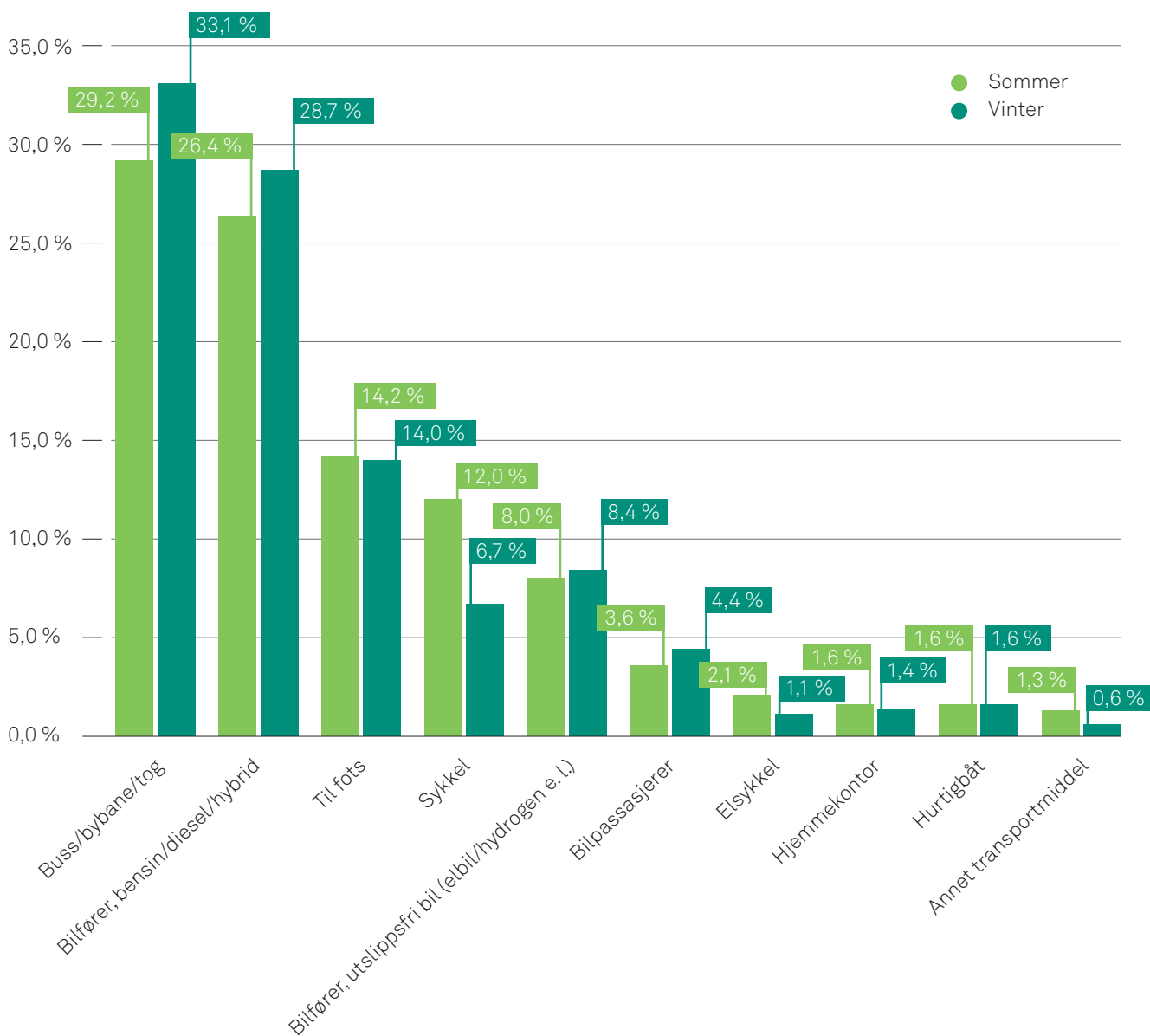
Elektrisitetens klimapåvirkning

PARTNERE	TCO _{2E} VED FYSISK (LOKASJONSBASERT) METODE				
	Elektrisitet NVE miks (11gram CO ₂ /kWh i 2013–2015, 17gram CO ₂ /kWh i 2016)				
	2013	2014	2015	2016	
Angarde	27,3	14,1	8,0	17,4	
Asplan Viak	2,2	2,2	2,3	3,6	
Atea Hordaland	5,0	5,4	5,2	8,0	
Bergen Energi	13,8	13,2	14,0	22,0	
Bergen Kommune	954,9	1 144,7	1 450,9	2 341,7	
BIR	45,0	37,0	52,1	83,5	
BKK	229,9	124,3	123,2	158,1	
Emisoft	1,7	0,7	1,2	2,2	
Fylkesmannen i Hordaland	6,7	8,4	8,3	12,4	
Helse Bergen HF	858,5	857,8	810,6	1 286,0	
Hordaland Fylkeskommune	557,6	506,5	550,1	822,3	
Hotell Augustin	14,9	13,5	12,4	16,9	
Hotell Terminus	11,5	11,2	11,6	17,9	
Klimastiftelsen	0,0	0,0	0,0	0,1	
Sparebanken Vest			68,5	75,8	
Universitetet i Bergen	644,7	624,9	604,0	959,2	
Fjordkraft			5,5	8,6	
Norsk Energi			0,2	0,3	
Asko Vest			82,8	144,7	
Avinor			190,3	290,3	
Høgskolen Vestlandet			59,3	112,2	
Greenstat				0,8	
IHM				12,1	
Studentsamskipnaden på Vestlandet				314,5	
Sweco				16,6	
Totalt alle partnere	3 373,8	3 364,2	4 060,4	6 727,0	
Prosentvis endring alle partnere		- 0,3 %	20,7 %	65,7 %	
Totalt uten 4 nye partnere				6 383,0	
Prosentvis endring uten 4 nye partnere				57,2 %	

	TCO _{2E} VED MARKEDSBASERT METODE				FORBRUK			
	O.G. (0 gram/kWh), Ikke O.G. (502gram/kWh i 2014, 473gram/kWh i 2015, 446gram/kwh i 2016)				MWh			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
	1 244,6	644,1	344,8	457,1	2 479,2	1 283,1	729,0	1 024,8
	102,6	102,2	99,1	93,5	204,3	203,6	209,5	209,6
	228,4	248,5	224,7	209,2	454,9	495,0	475,0	469,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	1 258,4	1 196,2	1 272,9	1 292,8
	43 579,6	52 251,3	62 386,7	61 435,9	86 812,0	104 086,3	131 895,7	137 748,7
	2 053,5	1 690,6	2 238,7	2 191,6	4 090,6	3 367,8	4 732,8	4 913,9
	0,0	0,0	0,0	0,0	20 900,0	11 300,0	11 200,0	9 300,0
	76,8	33,4	0,0	0,0	152,9	66,5	110,5	128,9
	304,2	383,6	357,0	324,1	606,0	764,2	754,8	726,6
	39 180,0	39 145,0	34 856,0	33 738,0	78 047,8	77 978,1	73 691,4	75 645,8
	25 445,7	23 112,8	23 653,3	21 573,5	50 688,6	46 041,4	50 007,0	48 371,0
	679,7	615,3	0,0	443,0	1 353,9	1 225,6	1 128,1	993,2
	525,1	0,0	0,0	0,0	1 046,0	1 017,6	1 052,1	1 052,1
	0,7	0,7	0,7	1,5	1,3	1,3	1,5	3,3
	4 263,6	4 090,8	2 944,2	1 987,5	8 493,2	8 149,1	6 224,6	4 456,2
	29 423,0	28 519,0	0,0	0,0	58 611,5	56 810,8	54 906,0	56 424,4
			0,0	0,0			498,0	503,9
			9,5	9,0			20,0	20,2
			3 559,8	3 796,2			7 525,9	8 511,7
			8 182,9	7 615,1			17 300,0	17 074,2
			2 550,9	2 944,0			5 393,0	6 600,9
				20,1				45,1
				317,8				712,5
				0,0				18 500,0
				434,6				974,5
	142 843,6	146 746,5	141 408,2	137 591,5	306 707,4	305 837,5	369 127,8	395 703,3
		2,7 %	-3,6 %	-2,7 %		- 0,3 %	20,7 %	7,2 %
				136 819,0				375 471,2
				-3,2 %				1,7 %

Grunnlag for pendlertall i årets klimaregnskap

Det har vært gjennomført en elektronisk reisevaneundersøkelse for 12 av klimapartnervirksomhetene. Det er kommet inn 2666 svar og svarprosenten er på 27,9 %. Reisemiddelfordelingen for de tilsette i de 12 virksomhetene er vist under.

Les mer på
klimapartnere.no

ANGARD

SIB

SWECO

ASKIO
– vi forsyner Norge med mat

BKK

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

asplan viak

emiSoft

Høgskulen
på Vestlandet

ATEA

Fjordkraft

NORSK ENERGI
ENERGI • MILJØ • SIKKERHET

AVINOR

Fylkesmannen i
Hordaland

Norsk klimastiftelse
NORWEGIAN CLIMATE FOUNDATION

Kinect
ENERGY GROUP

GRANDTERMINUS
HOTEL KONGRES// BRAZZERIE WHISKYBAR

SparebankenVest

IHM
Indre Hordaland Miljøverk

GREENSTAT

UNIVERSITETET I BERGEN

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

BIR

AUGUSTIN
HOTEL VINBAR BRAZZERIE

KLIMA
PARTNERE
HORDALAND